

DENİZLİ ŞEHRİNDE MALA KARŞI İŞLENEN SUÇLARININ MEKÂNSAL ANALİZİ

A Spatial Analysis of Property Crimes Committed in City of Denizli, TURKEY

Abdullah UĞUR*

Özet

Şehirlerde yaşanan önemli sorunlardan birisini suçlar oluşturmaktadır. Şehirlerdeki suçların en büyük bölümünü ise mala karşı işlenen suçlar meydana getirmektedir. Bu makalede, Denizli şehirde mala karşı işlenmiş suçlar ele alınmıştır. Çalışmada mala karşı işlenen suçların mahallelere dağılışı; mahallelerin nüfus miktarı, binalarının kullanım özellikleri, gelir dağılımı ve bu unsurların kendi aralarındaki bağlantı oranı korelasyon yöntemi uygulanarak test edilmiştir. Ortaya çıkan sonuçlar ileri sürülen hipotezlerle karşılaştırılmış ve çeşitli suç teorileri de dikkate alınarak analizi yapılmıştır. Sonuçta, Denizli şehirde mala karşı işlenen suçların mahallere dağılışı, bu suçların türüne göre farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte, mala karşı işlenen suçların dağılışı, bazı alanlarda artış, bazı alanlarda ise gittikçe azalma gözlemlenmiştir. Böylece, suçlar şehrin belli alanlarında artmasıyla bölgesel suç alanları, bu alanlar içinde belli noktalarda yoğunlaşmalarıyla suç merkezleri (sıcak mekânlar) ortaya çıkmıştır. Bu suç merkezleri, bir suçtan çok, aynı yapıdan beslenen birçok suçun yoğunlaşmasıyla oluşmuşlardır. Suçların mekânsal dağılışındaki farklılıkta, mahalleler arasındaki sosyoekonomik ve arazi kullanım yapısı etkili olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Suç, Denizli şehri, Mala karşı işlenmiş suçlar, Suç coğrafyası, Mekânsal analiz.

* Yrd. Doç. Dr., Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Coğrafya Eğitimi Anabilim Dalı,
ugurabdullah@gmail.com

Abstract

Crimes constitute one of the most important problems occurring in cities. The largest part of crimes consists of offences against property. This article discusses property crimes committed in the city of Denizli. In order to see how property crimes are distributed among neighborhoods, population in neighborhoods, the purpose of buildings usage, the level of incomes and the relation between these factors are tested by applying the correlation method. On the basis of various crime theories, results found in this study are analyzed by way of comparing them with hypotheses initially put forward. It emerges that the distribution of property crimes in Denizli differs from neighborhood to neighborhood in terms of the type of property crime being committed. Additionally, it is observed that while the distribution of property crime increases in some places, it decreases in some other places. Therefore, regional crime areas have appeared as a result of increasing crimes level in certain areas of the city. Crime centers (hot spots) have also appeared as a result of concentration of crimes in certain crime areas. These crime centers have appeared by concentration of many crimes that were fed by the same structure, instead of concentration of a specific crime. The fact that the property crimes locally change is affected by the socio economic differences and land uses among the neighborhoods.

Key Words: Crime, City of Denizli, Property crime, Crime geography, Space analysis.

Giriş

Suç, insanın var olmasıyla beraber ortaya çıkan ve varlığını bugün de devam ettiren evrensel bir olgudur (Shoham ve Haffmann, 1991). Suçun belli bir zamanı ve mekânı olmadığı gibi, suç olgusu ve suçluluk durumu göreceli bir kavramdır. Suç tanımı, bu konuyla ilgilenen bilimlere, suçu oluşturan fiillere ve zaman içinde değişmekle birlikte genel olarak; toplumun hayat anlayışının yazılı ifadeleri olarak tarif edilebilecek yasalara ters düşen eylemler, toplumun genel düzen ve huzurunu bozmaları nedeniyle makul olmayan davranışlar şeklinde özetlenebilir (İçli, 1993:7; Balcıoğlu, 2001; Polat ve Gül, 2010).

Suç; sosyal, ekonomik, politik, fiziksel, psikolojik ve çevresel gibi çok nedenli bir olgu olduğundan, doğrudan ya da dolaylı olarak birçok bilimin çalışma alanı içerisinde yer almış ve bu bilimler konuya farklı bakış açıları getirerek, çeşitli suç teorileri geliştirmişlerdir. Bu teorilerden bazıları, suç olgusunda bireyi ön plana alırken, bazıları ise konuya

ekolojik bakış açısı getirerek incelemişlerdir. Son yıllarda, bu teoriler içerisinde mekanın özelliklerini dikkate alan ekolojik teoriler egemen olmuştur. Ekolojik teorilerde yapılan temel vurgu, suçun meydana geldiği çevrenin (fiziki, demografik, ekonomik, sosyal vb. gibi) özellikleri bilinmeden, suçun anlaşılmasının, önlenmesinin kolay olmadığıdır. Ekolojik bakış açısında ise yaklaşık olarak son yirmi yılda sosyal çözülme ve rutin faaliyet teorileri adıyla iki teori ön plana çıkmıştır (Andresen, 2006:259-260).

Shaw ve McKay (1942, 1969) tarafından ortaya konulan Sosyal Çözülme Teorisi, suç ile çevre arasındaki karşılıklı ilişkiler üzerine şekillenmiştir. Bunlara göre ortak sorunlarını çözemeyen toplumlarda, suç oranının daha yüksek olacağı fikri benimsenmiştir. Teoride mekâna bağlı üç özelliğin (sosyoekonomik yokluk, nüfus hareketliliği, etnik-ulusal çeşitlilik) sosyal olarak çözülmüş alanların ortak özelliği olduğuna işaret edilmektedir. Sosyoekonomik yokluğun, sosyal bozulmaya çok yönlü etkisi vardır. Yüksek yoksulluk oranı nedeniyle toplumu oluşturan bireyler, kendi toplumlarını organize edecek kaynaklardan yoksun kalırlar. Kaynak kıtlığı, mahalle sakinlerinin toplumsal konulara eğilimini azaltmakta, sosyal bağların ve informal kontrolün zayıflamasına neden olmaktadır. Dahası yoksulluk, yerleşiklerin toplumsal olarak belirlenmiş kurallardan izole olma sürecini kuvvetlendirmekte, bu da sosyal kontrolün zorlaşmasına ve sapsmiş davranışların benimsenmesinde etkili olmaktadır. Kültürel değerler ve normlardaki çeşitliliğin yanında ikametgâh hareketliliği veya nüfus değişiminin çokluğu, sosyal çözülmei kolaylaştırmaktadır. Çünkü karşılıklı güven ve sosyal bağlar zamanla şekillenmektedir. İkametgâh hareketliliği; geniş arkadaşlık ağının, akrabalık ve yerel ilişki bağlarının kurulmasına engel teşkil etmektedir (Cahill, 2004:20-32; Andresen, 2006:259-261; Aliğaoğlu, 2007:13-20).

Sosyal Çözülme Teorisi, Wirth ve öğrencileri tarafından geliştirilen şehirleşme teorisinden esinlenmiştir. Başka bir anlatımla, Sosyal Çözülme Teorisi, şehirleşme teorisinin ayrıntılı incelemesinden başka bir şey değildir (Schulenberg, 2003:129-131). Wirth'e göre şehir, çok sayıda yoğun ve homojen olmayan nüfusun yaşadığı alandır. Böylece, şehirselleşme yaşam biçiminin belirgin nitelikleri ortaya çıkar. Yani, birincil ilişkiler yerine, ikincil ilişkiler alır. Akrabalık, komşuluk bağları ve toplumsal dayanışmanın geleneksel temelleri zayıflamaya başlar. Bununla birlikte şehirde oldukça farklı işlevleri olan örgütsel yapının, kendisine bağlı olan kişilerin uyumunu ve ruhsal dengesini tek başına temin edemez. Buna

bağlı olarak, şehirlerde kişilerin ruhsal durumlarının bozulması, kırsal alanlara oranla çok daha fazla artar (Wirth, 2002:101-104).

Olağan (rutin) Faaliyet Teorisi ise başlangıçta mala karşı işlenen suçlar için geliştirilen bir teori olup, daha sonra bütün suçları açıklamak için kullanılmıştır. Teoriye göre suç, olağan faaliyet ve hayat biçiminin bir fonksiyonudur. Yani suçlar, günlük faaliyetlerin yan ürünleridir. Günlük faaliyetler, üç farklı mekânda gerçekleşmektedir. Bunlar; evde, çalışma nedeniyle işyerinde ve başka nedenlerle evden uzakta yerine getirilmektedir. İşyerinde ve evden uzakta olma teorisinin dayanak noktasıdır. Günlük olağan faaliyetler, birçok kişiyi güvendiklerinden ve değer verdiği mallardan uzakta tutmakta, dolayısıyla evden ve işyerinden hırsızlık gibi suçlara fırsatlar doğmaktadır. Günlük faaliyetler, günün değişik zamanlarında ve farklı mekânlarda, sosyal statüsü farklı insanları, suçun oluşmasını mümkün kılan veya kılmayan birbirinden farklı faaliyetler, araç veya silahlarla bir araya getirmektedir (Cohen ve Felson, 1979:588-594).

Daha sonraları bu iki teorisinin birlikte kullanılması sonucu İmkân ya da Fırsat (opportunity) Teorisi geliştirilmiştir. İmkân Teorisi'ne göre suç; sosyal ve ekonomik faaliyetlerin evden uzakta gerçekleşmesi, sosyal kontrolün zayıflanmasına neden olmaktadır. Başka bir anlatımla, günlük hayatın mekânsal ve zamansal düzeni, suç oranını artırmaktadır. Teoriye göre suça maruz kalan kişi için hedef ve koruma mekanizmasının varlığı veya yokluğu, suçlu için fırsatın mevcut olup olmadığını belirlemektedir (Cahill, 2004:45-52; Schulenberg, 2003:132; Aliagaoglu ve Alaeddinoğlu, 2005:19). Suç teorilerinden birisi de; İnşa Edilmiş Çevre (Built Environment) Teorisi'dir. Teoriye göre fiziksel mekânın özellikleri, suçlar üzerinde caydırıcı ya da cezp edici olduğu savunulmaktadır. İnşa edilmiş çevrenin suç üzerinde etkisini inceleyen bir başka teori ise Kırılmış Pencere (broken window) Teorisi'dir. Teoriye göre, bakımsız binalar ve çevresindeki fiziksel bozulma, suçlularda bu alanla ilgili toplumsal birliğin eksik olduğu fikrini uyandırmakta ve dolayısıyla böyle alanlar potansiyel suçluluk alanı olarak belirmektedir (Smith, 2003:336; Cohen ve Felson, 1979:592; Aliagaoglu ve Alaeddinoğlu, 2005:20; Gül, 2010).

Suç, bütün yerleşmelerde varlığını hissettiren bir olgudur. Ancak suçlar şehirsal yerleşmelerde daha fazla yoğunlaşmışlardır. Çünkü şehirler, çevrelerine göre hem sahip oldukları çeşitli fonksiyonlar ve bunların arazi kullanımına etkisi hem de içerisinde barındırdıkları çok sayıda nüfusun farklı gelir, statü ve kültürel yapıya sahip olmaları, suç

olgusunda çekim merkezleri halini almalarında etkili olmuşlardır. Şehirler aynı zamanda, başta yakın çevresindeki hinterlandı olmak üzere dışarıdan yoğun göç alırlar. Buna bağlı olarak sosyal yapılarının sürekli değişmesiyle ikincil ilişkilerin ve yabancılaşmanın yoğunlaştığı alanlar halindedirler. Şehirlerin bu yoğun, karmaşık ve devinimi yüksek nüfus yapısının yanında bu alanlarda tanınma ve yakalanma riskinin az olması, suç aletlerinin kolay elde edilmesi, çalınan eşyanın kolay satılması, ekonomik değeri yüksek olan ürünlerin çokluğu ve diğer birçok fırsatın varlığı, suça eğilimli insanlar için şehir yerleşmelerini cazip kılmaktadır (Glaeser ve Sacerdote, 1999).

Şehirlerde çok çeşitli suçlar işlenmektedir. Bunlar arasında en yaygın olanlar mala karşı suçlardır¹ Çünkü şehirler, başta yakın çevresi olmak üzere geniş bir alanın ticari merkezliğini üstlenmeleri nedeniyle yoğun mal alışverişlerinin yapıldığı alanlar olarak ortaya çıkmışlardır. Buna şehirlerin yukarıda bahsedilen çeşitli şehirselleşme fonksiyonları ile devinimi yüksek ve yoğun nüfusu, farklı yapıda gelir, kültür ve statüye sahip ve ikincil ilişkilerin etkin olduğu sosyoekonomik yapısının da eklenmesiyle şehirler mala karşı işlenen suçların yoğunluğu açısından kırsal alanlardan ayrılırlar. Bu durum Türkiye için geçerli olduğu gibi dünya genelinde de yaygın bir durumdur (Bu konuda bkz. Brennan ve Galvin, 2002:127; Sargin ve Temurçin, 2009:26-30). Tüm bu faktörler nedeniyle şehirselleşme alanlardaki suçlar ve bu suçlar içinde ise özellikle mala karşı işlenen suçların araştırılmasının önemi daha çok artmaktadır. Bu önem dikkate alınarak çalışma alanı olarak bir şehir yerleşmesi olan Denizli ve bu yerleşmede ise mala karşı işlenen suçlar ele alınmıştır.

Denizli şehrinde mala karşı işlenen suçların mekânsal dağılışının nasıl bir özellik gösterdiği ve bu dağılışta hangi faktörlerin etkili olduğunun tespiti, bu tespitte ortaya çıkan sonuçların ileri sürülen hipotezlerle karşılaştırılması ve suç teorileri de dikkate alınarak suç-mekân analizinin yapılması çalışmanın başlıca amaçlarını oluşturmaktadır. Bu amaçlar kapsamında giriş kısmıyla başlayan çalışma altı başlık altında ele alınmıştır. İlk olarak suçun mekânla olan ilişkisini açıklayan çalışmalardan söz edilmekte, ardından veri, yöntem ve sınırlılıklar başlığı ile çalışmada kullanılan verilerin nerden, nasıl elde edildiği, bu verilerle ilgili sınırlılıklar ile verilerin analizinde hangi metodların kullanıldığı hakkında bilgi verilmektedir. Bir sonraki bölümde, çalışma alanının lokasyonu ve genel özellikleri başlığı altında, Denizli şehrinin içinde

¹ Mala yönelik suç; birine ait olan herhangi bir malın onun izni dışında alınması veya o mala zarar verilmesi şeklinde tanımlanabilir. Ayrıca bu suçların kapsamına yasalara aykırı olarak ekonomik kazanç sağlamaya yönelik eylemler de girmektedir (Üresinler, 2005:90).

yer aldığı konum ve bu konumun geçmişten günümüze Denizli'nin şehirselleşmesi ve dolayısıyla şehirde mala karşı işlenen suçların gelişimi üzerindeki etkileri irdelenmektedir. Denizli şehrinde mala karşı işlenen suçların şehirdeki toplam suçlar içindeki yeri ve türleri hakkındaki bilgi, beşinci bölümde ele alınmaktadır. Altıncı bölümde ise mekânsal analiz başlığı altında, şehirde mala karşı işlenen suçların mekânsal dağılışı, bu dağılışıta birer bağımsız değişken olan nüfus, ekonomik ve arazi kullanım yapısı ile suçlu sayılarına göre nasıl bir değişim gösterdiği tespit edilmektedir. Çalışma genel bir değerlendirme ve tespitler ile önerilerin yer aldığı sonuç bölümüyle son bulmaktadır.

1. Suç ve Mekân İlişkisi

Suçun açıklanmasında son yıllarda en fazla üzerinde durulan yukarıdaki teorilerden de anlaşılacağı gibi, suçun oluşmasında mekânın çok önemli bir yeri vardır. Çünkü suç olgusu, diğer faktörler yanında mekâna ihtiyaç duymakta, mekânda iz bırakmakta ve mekânın sosyoekonomik özelliklerinden etkilenmektedir. Başka bir anlatımla, suç boşlukta meydana gelmemektedir. Nitekim Davidson, suç olayında mekânın etkisini, “suçlu üçgeni” kavramı içinde açıklamıştır. Söz konusu üçgenin ilk iki köşesinde suçlu ve mağdur, son köşesinde mekân yer almaktadır (Davidson, 1999:438). Bu nedenle suçların nerede, ne zaman ve hangi şartlarda işlendiğinin anlaşılması ancak mekânın özelliklerinin bilinmesiyle mümkündür.

Suçun mekanla olan ilgisini açıklayan ampirik temelli bir çok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaların geçmişi 19. yüzyıla uzanmasına rağmen gerçekte Shaw ve McKay tarafından Şikago şehrinde “Ergen suçları ve şehir alanları” adlı çalışmayla başlamıştır. 1942 yılında yayınlanan çalışmada şehirdeki suç bölgeleri tanımlanmış ve şehirselleşme alanındaki suçların merkezden çevreye doğru arttığı, suçun arttığı alanlarda gelir seviyesi ve ev sahipliğinin düşük, nüfus hareketliliğinin ise yüksek olduğu belirtilmiştir. Bununla birlikte suç oranlarının yüksek olduğu alanlarda, geleneksel olmayan normların ve anti sosyal davranışların daha egemen olduğu vurgulanmıştır (Herbert, 1976:473; İçli, 2001:87). Herbert (1976) tarafından yapılan “Suç alanları çalışması: Bir sosyal coğrafya” adlı araştırma, bir diğer çalışmayı oluşturmaktadır. Yazar, Cardiff şehrinde, suçlu davranışlarının gelişiminde, mekânsal farklılıkların etkisini, ileri sürdüğü hipotezler ile şehirde yaptığı anketler ve analizlerle cevap aramıştır. Çalışmada suç gelişiminin açıklanmasında ekolojik geleneğe bağlı kalınmasının yanında davranışçı yaklaşım da tartışılmıştır. Sonuçta, suçlu davranışını anlamının oldukça karmaşık bir durum olduğu ancak kişinin içinde bulunduğu maddi

yetersizliklerin yanında, içinde yaşadığı mahallenin ve yaşam kalitesinin de bunda başlıca belirleyici etkenler olduğundan söz edilmektedir. Brown (1982) ise “Banliyö suçlarının mekânsal dağılışı modeli” adlı çalışmasında Şikago şehrinin banliyö alanlarındaki suçların mekânsal analizini yapmıştır. Bu alanda mala karşı işlenen suçların perakende satış alanları ve sanayi faaliyet alanlarıyla bağlantılı olduğunu ifade etmiştir.

Şehirsel alanda suçun mekânsal analizini ele alan başka bir çalışma Andresen (2006) tarafından yapılmıştır. “Suçsal aktivitenin mekânsal analizi ve suç ölçümleri” adlı çalışmada Vancouver şehrinde gelir seviyesi, eğitim düzeyi, nüfus hareketliliği ve yoğunluğu, işsizlik oranı gibi sosyoekonomik ve sosyodemografik bağımsız değişkenleri dikkate alınarak regresyon analizi yapılmıştır. Sonuçta şehirde bazı bölgelerde farklı bağımsız değişkenlere bağlı olarak sıcak bölgeler ortaya çıktığından söz edilmektedir. Tabrizi ve Madanipour (2006) tarafından ele alınan “Suç ve şehir: Tahran’da inşa edilmiş çevre ve evden hırsızlık” adlı çalışma da benzer bir diğer çalışmayı oluşturmaktadır. Çalışmada, Tahran şehrindeki evden hırsızlık olayı ile inşa edilmiş fiziki çevre (korunaklı bina, kapı ve pencere gibi) arasındaki bağlantı araştırılmıştır. Bu anlamda şehirdeki hangi binaların daha kolay, hangilerinin daha zor hedef olduğundan söz edilmektedir. Ayrıca, şehirdeki gelir dağılımı ve buna bağlı olarak hırsızların hedeflerini nasıl seçtikleri araştırılmıştır. Bununla birlikte, hırsızların hedef seçmede mesafenin etkisi araştırılmış ve sonuçta şehrin merkezine göre en uzağındaki kuzey kesiminin de bundan etkilendiği ve dolayısıyla mesafenin hedef seçilmede bir engel oluşturmadığı belirtilmektedir.

Suç konusunda ülkemizde de son yıllarda benzer bakış açısıyla çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Korkmaz (1988), “Şehirleşme ve suç: Malatya araştırması (1981-1985)” adlı çalışmasında hane halkına anket uygulayarak, çeşitli araştırma sorularına cevap bulmaya çalışmıştır. Araştırmada; “merkez dışı doğumlarının, genç nüfusun, hane halkı büyüklüğünün, nitelikli işlerde çalışmayanların, işsizlerin ve çalışan çocukların çok olduğu yerlerde suç/sapma davranışlarında artış olur” ile “öğrenim düzeyi ile gelir düzeyi yüksek, ikamet edilen eve sahip olma ve bu evlerin sanayi bölgeleri dışında bulunduğu alanlarda ise suç/sapma davranışlarda azalma görülür” hipotezleri test edilmiştir. Sonuçta, merkez dışı doğumların çok olduğu, ev sahibi olma oranının düşük olduğu ve işsizlik oranının yüksek olduğu mahallelerde suç oranı yüksek olur hipotezlerinin tam olarak gerçekleşmediği belirtilmektedir.

Son zamanlarda bu tür çalışmalara, gerek teorik gerekse uygulamalı olarak Kızmaz'da katılmıştır. Kızmaz (2004), Güneydoğu Anadolu Bölgesi illerinde hükümlü bulunan 960 suçlu üzerinde suç ile okul ve eğitim seviyesi arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırmada, suçluluk oranının, düşük eğitimle paralel olarak arttığı sonucuna ulaşmıştır. Suçluluğun, en çok ilköğretim düzeyinde öğrenime sahip bireyler arasında görüldüğü belirtilmektedir. Öyle ki suçların %78'inin lise düzeyinden düşük öğrenime sahip olanlar tarafından işlendiği ifade edilmektedir. Sanlı (1998), Türkiye'de suç ekolojisini sosyoekonomik etmenlere göre istatistik metotlar kullanarak incelemiştir. Benzer çalışmalar, Yılmaz ve Günay Ergün (2005, 2006) tarafından yapılmış ve konuya coğrafi bakış açısı getirilmiştir.

Suç coğrafyası başlığını taşıyan ilk eserlerden biri ise Göksu'ya (2003) aittir. Araştırmada, İzmir şehrinde özellikle gelir dağılımındaki eşitsizliğin, mahalleler düzeyinde suç temelli mekânlar ortaya çıkardığı ifade edilmektedir. Suç olayına coğrafi bakış açısı getirmesi bakımından Karakaş'ın çalışmaları da önem arz etmektedir. Araştırma sahası olarak Elazığ şehrini seçen yazar, gerek uygulamalı olarak suç coğrafyasına katkı sağlarken (Karakaş, 2004, 2006) gerekse Türkiye'de suç ile ilgili verilerin doğası üzerine makale (Karakaş, 2005a, 2005b) ve tebliğ bazında (Karakaş, Arslan ve Karadoğan, 2003) katkılar yapmıştır. Şehirseldan mala karşı işlenen suçlar ve alt türlerinin mekânsal analizinde ise Aliğaoğlu ve Alaeddinoğlu (2005) Erzurum şehrinde, Uzun ve Aliğaoğlu Tokat şehrinde, Günal ve Şahinalp (2009) Şanlıurfa şehrinde, Aksak ve Çalışkan (2010) Çanakkale şehrinde inceleme yapmışlardır. Aliğaoğlu (2007), Balıkesir şehrinde suçlar: Coğrafi bir yaklaşım (2005)" adlı çalışmasında ise Balıkesir'de işlenen tüm suçları ele almıştır. Çalışmada mala ve şahsa karşı işlenen suçların şehirseldan dağılışında farklılıkların ortaya çıktığı, bu farklılıkların şehrin sahip olduğu arazi kullanım ve nüfus yapısı ile sosyoekonomik faktörlerin etkili olduğu belirtilmektedir.

Benzer bir çalışma, Sargın ve Temurçin (2009) tarafından Türkiye geneli için yapılmıştır. "Türkiye'nin suç coğrafyası" adlı çalışmada Türkiye'de emniyet teşkilatı verilerine bağlı olarak il düzeyinde işlenen suçlar ele alınmıştır. Çalışmada mala ve şahsa karşı işlenen suçların 2004 ve 2006 yılları karşılaştırılmış ve mala karşı suçların şahsa karşı işlenen suçlardan daha fazla olduğu belirtilmiştir.

2. Veri, Yöntem ve Sınırlılıklar

Bu çalışmada kullanılan temel veriler, suç² istatistiklerinden meydana gelmektedir. Ülkemizde şehirsal alanlarda suç istatistiklerinin kaynağını, emniyet teşkilatı oluşturmaktadır. Bu anlamda Denizli şehrindeki suç istatistiklerinin kaynağını, İl Emniyet Müdürlüğü'ne ait olan "suç istatistikleri" ve "karakol suç defterleri" meydana getirmektedir. Çalışmada kullanılan suç istatistikleri, 2008 yılının birinci gününden başlayarak yılın son gününe kadar polis sorumluluk bölgesinde meydana gelen ve ilgili kurum tarafından kayda geçen olayları kapsamaktadır. Şehirde, suçların mahalle bazında dağılımını elde etmek için karakol suç defterlerinde kaydedilen her bir suçun işlendiği adres, şehirdeki mahalle sınırları dikkate alınarak yeniden tasnif edilmiştir. Yine aynı şekilde suçluların ikamet ettiği adresler dikkate alınarak, mahalle bazında ayırımı yapılmıştır. Bununla birlikte, mahalle bazında suç olayları ile mahallelerin beşeri ve ekonomik yapısı arasında bağlantının ne oranda olduğunu ortaya koymak için Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) konut istatistikleri ve Denizli İl Sağlık Müdürlüğü'nün 2008 yılı Ev Tespit Fişi (ETF) kayıtları kullanılmıştır.

Yine bu amaçla Denizli Defterdarlığı'nın 2008 yılına ait cadde ve sokaklarının metrekaresine asgari arsa birim fiyatlarının toplam ortalamasından elde edilen, mahalle bazında asgari arsa birim değerleri ve Denizli Belediyesi'nin şehir hakkındaki raporları, yararlanılan diğer kaynaklardır. Elde edilen bilgiler, Denizli Belediyesi'nden alınan şehrin temel haritalarıyla birlikte şehirde yapılan gözlemler ışığında, suç ve sosyoekonomik haritalar hazırlanmıştır. Veriler tasnif edilip, haritalar hazırlandıktan sonra, mahalle bazında nüfus miktarı, ekonomik refah düzeyi, şehir içi arazi kullanım, suçlu sayısı ile bu mahallelerde işlenmiş suçların miktarı ile suç türleri arasındaki bağlantının ne oranda olduğunu ortaya çıkarmak için SPSS 11,0 programı ile korelasyon analizi uygulanmıştır. Sonuçta, şehirde işlenen mala karşı suçlar, hazırlanan haritalar ve uygulanan korelasyon analizi ile suç ve mekanla ilgili ileri sürülen hipotezler dikkate alınarak cevap aranmış ve şehirde mala karşı işlenen suçların belirtilen suç teorileri kapsamında analizi yapılmıştır.

Çalışmada kullanılan verilerin sınırlılıkların başında, tek yıllık verinin yer alması ve buna bağlı olarak geçmişle kıyaslanmasının yapılamaması oluşturmaktadır. Şehrin hızlı gelişimi, mahalle sayıları ve buna bağlı olarak polis sorumluluk alanları ile yıllar itibarıyla suç kayıtlarındaki yöntem

² Çalışmada kullanılan suç kavramı; hukuki manada yasada belirtilen ve kanun koyucu tarafından cezası teyit edilmiş olan bir fiil değil, bu fiilin işlenmiş olduğu şüphesiyle polisin işlem yaptığı eylemleri ifade etmektedir. Dolayısıyla suç sayısını oluşturan rakamlar, cezası hükme bağlanmış suç sayısı değil, polis teşkilatı tarafından yapılan işlem sayısını göstermektedir (Öztürk, 2005:4).

değişimi, bu sınırlılığın oluşmasının temel nedenleri arasında yer almaktadır. Çalışmadaki diğer önemli bir sınırlılık, suç verilerinin kendi doğasıyla ilgilidir. Mala karşı işlenen suçların şahsa karşı işlenen suçlara göre failinin bulunma oranı, tüm Türkiye genelinde olduğu gibi Denizli şehrinde de oldukça düşüktür. Bu nedenle çalışmada verilen mahallelerin suçlu sayısı, tam gerçeği yansıtmamaktadır. Ayrıca Denizli şehrinde mala karşı suç işleyenlerin belli bir miktarının Denizli dışındaki yerleşmelerden gelmesi, bu sınırlılığı daha da arttırmaktadır.

3. Hipotezler

Denizli şehrinde mala karşı işlenmiş suçların mekânsal analizi yapılırken aşağıda ileri sürülen hipotezler test edilmiştir.

1. Mala karşı işlenmiş suçların mahallelere dağılışında, şehrin arazi kullanımını etkiler.

2. Dolandırıcılık, kapkaç, yankesicilik suçları, ticari faaliyetin bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle ticaretin yoğunlaştığı mahallelerde, bu suçlar da yoğunluk kazanır.

3. Mahalle bazında nüfus miktarı arttıkça o mahallede evden hırsızlık olayında artış yaşanır.

4. Mahallelerin gelir seviyeleri ile evden hırsızlık olayı arasında pozitif yönden bir bağlantı vardır.

5. Bir mahallede işyeri sayısı arttıkça o mahallede işyerinde hırsızlık suçunda artış yaşanır.

6. Oto hırsızlığı ve otodan hırsızlık, konut alanları özellikle de gelir seviyesi yüksek olan konut alanlarında artmaktadır.

7. Suçluların yaşadığı yerler ile suçun işlendiği mekânlar arasında pozitif yönden bir bağlantı mevcuttur.

4. Çalışma Alanının Lokasyonu ve Genel Özellikleri

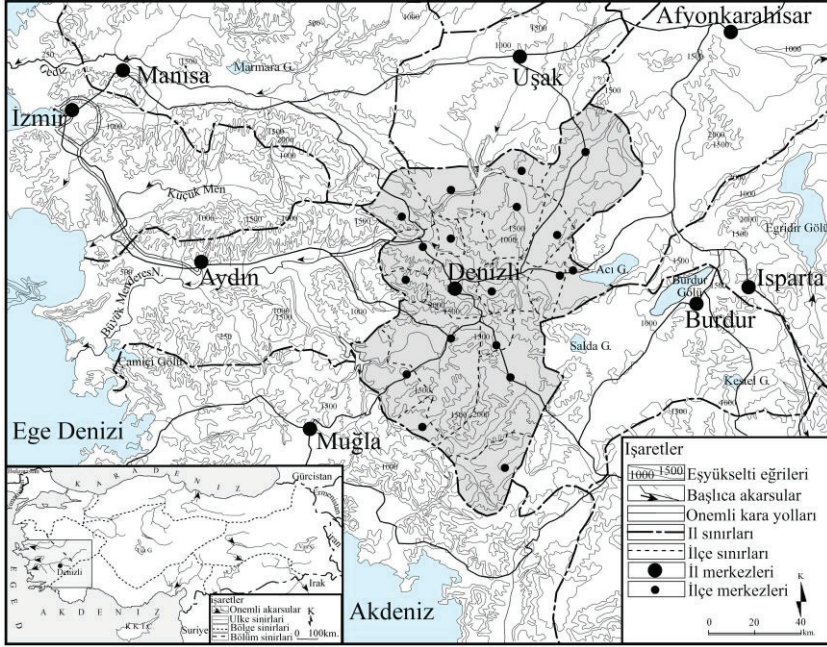
Denizli şehri, Türkiye'nin güneybatısında Ege Bölgesi'nin Ege Bölümü'nde yer almaktadır. Ege Bölümü, doğu-batı yönlü çöküntü ovaları ve bunları birbirinden ayıran kırık dağların egemen olduğu yüzey şekillerine sahiptir. Denizli şehri, bu çöküntü ovalarından en güneyde yer alan Büyük Menderes Çöküntü Ovası'na güneydoğudan açılan Çürüksü Vadisi'nin güney yamaçlarında kurulmuştur.

Antik dönemden beri bu alanın başlıca şehri olan Laodikeia yerine, Türklerin bu alanı fethiyle birlikte Laodikeia şehrinin yaklaşık 6 km güneyinde Lazikiyye adıyla bugünkü Denizli şehir alanı iskân yeri olarak seçilmiştir. Bu alanda zaman içinde antik Laodikeia'nın şehrsel fonksiyonlarını da üstlenen Lazikiyye, bugünkü şehrin merkezi iş alanını da oluşturan ve Kaleiçi olarak da anılan iç kaleden doğu-batı ve kuzey-güney yönlü gelişen yol sistemine bağlı olarak Türk-İslam şehir karakterinde giderek gelişmeye başlamıştır. Öyle ki XVI. yüzyıl sonlarına doğru şehir, 22 mahalle ve 5000'i geçen nüfusuyla bu yörenin başlıca merkezi haline gelmiştir (Gökçe, 2000:59-90). Şehir, bu dönemden sonra da kendi yöresinde merkezi konumunu koruyarak günümüze kadar gelişimini sürdürmüştür.

Denizli şehri, kurulduğu tarihten itibaren merkezi özelliğini koruyarak sürekli gelişiminde, yerleştiği konumu başlıca rol oynamıştır. Gerçekten de bu alan, İç Anadolu ve Akdeniz bölgelerini Ege Denizi'ndeki limanlara bağlayan kırık dağlar arasında birer doğal koridor niteliğindeki Büyük Menderes ve Gediz Çöküntü ovalarının birleşme noktasında yer almaktadır (bkz. Şekil 1). Denizli şehri, sahip olduğu bu konumuna bağlı olarak gittikçe gelişen ulaşım ağıyla çevresindeki büyük pazarlara kolay erişme olanağına kavuşmuştur. Şehrin büyük pazar alanlarına kolay erişmesi ve yörenin tarımsal üretimine bağlı olarak tekstil hammaddelerinin bol olması, şehirde başta tekstil ve giyim olmak üzere birçok el sanatının antik dönemden itibaren gelişimini sağlamıştır. Denizli, tekstil ve giyim sanayisindeki gelişimini Cumhuriyet döneminde de sürdürmesinin yanında, son yıllarda buna metal, gıda, yem ve taşa toprağa dayalı sanayi kollarının da eklemesiyle kendi bölgesinde sanayi fonksiyonu gelişmiş bir şehre dönüşmüştür. Ürettiği sanayi ürünleri başta Avrupa pazarları olmak üzere dünyanın farklı birçok pazarlarına artan oranda ihracatı, şehrin bu gelişim ve dönüşümünü daha da hızlandırmıştır.

Denizli şehrinin sanayi fonksiyonunda meydana gelen bu gelişmeler, şehirdeki diğer fonksiyonların da gelişimini etkilemesinin yanında başta Denizli ili kırsalı ve çevre iller olmak üzere dışarıdan yoğun bir göçü ve dolayısıyla nüfus hareketliliğini beraberinde getirmiştir. 2009 yılında, 488 769 nüfusa ve 65 mahalleye ulaşan Denizli şehirde bu hızlı büyüme ve artan nüfus hareketliliği, şehrsel birçok sorun gibi daha çok şehirlere özgü olan mala karşı işlenen suçlar üzerinde de etkisi olduğu açıktır.

Şekil 1: Denizli Şehri ve Yakın Çevresinin Lokasyon Haritası

5. Denizli Şehrinde Suçların Genel Özellikleri

Denizli şehrinde işlenen suçlara bir bütün olarak bakmak, şehirde mala karşı işlenen suçların tüm suçlar içinde yerinin bilinmesi bakımından önem taşımaktadır. Denizli şehrinde, 2008 yılında toplam 10123 suç işlenmiştir. Şehirde işlenen toplam suçların %45,5'ini (4609) mala karşı işlenen suçlar, bunu %37,6'sı (3809) ile şahsa karşı işlenen suçlar izlemekte, geriye kalan %16,9 (1705) oranındaki diğer suçlar ise genel ahlak ve aile düzenine karşı işlenen suçlar, kamu esenliğine karşı işlenen suçlar, devlet idaresi aleyhine işlenen suçlar vb. gibi suçlardan oluşmaktadır. Şehirde işlenen suçlar içinde mala karşı işlenen suçların en büyük bölümü oluşturması sadece Denizli şehrine ait bir özellik olmayıp Türkiye'nin diğer birçok şehrinde de benzer durum söz konusudur (bu konuda daha fazla bilgi için bkz. Sargın ve Temurçin, 2009). Şehirde işlenen suçların %63,4'ü (6422) faili çözülen suç olayı iken %36,6'sı (3701) faili meçhul olay olarak kalmıştır. Faili çözülen suçlar arasında kişiye karşı işlenen suçlar en büyük bölümü oluştururken mala karşı ve diğer suçlarda bu oran giderek azalmaktadır. Nitekim şahsa

karşı işlenen 3809 olaydan 3419 olayın faili çözümlenirken mala karşı işlenen 4609 olaydan ancak 1383'nün faili çözülebilmektedir (bkz. Tablo 1). Bu durum suç tiplerinin kendi doğası ile ilgili bir yapı olduğu söylenebilir. Çünkü ülkemizin farklı şehirlerinde yapılan çalışmalarında benzer sonuçlar ortaya çıkmıştır (bu konu hakkında bkz. Aliğaoğlu ve Alaeddinoğlu, 2005; Aliğaoğlu, 2007; Uzun ve Aliğaoğlu, 2009).

Tablo 1: Denizli Şehrinde İşlenen Suçların Başlıca Gruplara Dağılışı (2008).

Suç türleri	Olay sayısı	% Oranı	Faili çözümlenen olay sayısı	Faili meçhul olay sayısı
Şahsa karşı işlenen suçlar	3809	37.6	3419	390
Mala karşı işlenen suçlar	4609	45.5	1383	3226
Diğer	1705	16.9	1 620	85
Toplam	10123	100	6422	3701

Kaynak: Denizli İl Emniyet Müdürlüğü, 2008.

Çalışma alanında mala karşı işlenen suçların mekânsal analizine geçmeden önce, bu suçların hangi bölümlerden oluştuğu ve bunlara ait suç sayısının nasıl dağılışı gösterdiğinin, bilinmesi gerekir. Şehirde mala karşı işlenen suçlara ait kayıtlar evden, işyerinden, otopark, resmi kurumdan hırsızlık, oto hırsızlığı, gasp, dolandırıcılık, yankesicilik, kapkaç, mala zarar verme ve diğer hırsızlık olayları olmak üzere 11 grup altında toplanmıştır. Şehirde mala karşı işlenen suçların bu alt gruplara dağılışına bakıldığında; %23,3 (1076) ile evden hırsızlık ilk sırada yer alırken bunu %18,7 (860) ile otopark hırsızlık, %15,5 (715) ile diğer hırsızlıklar, %10,7 (495) ile mala zarar verme, %10,6 (486) ile dolandırıcılık, %9,7 (445) ile işyerinden hırsızlık, %3,2 (148) ile yankesicilik, %3 (140) ile gasp, %0,6 (29) ile resmi kurumdan hırsızlık ve yine %0,6 (27) ile kapkaç olayı izlemiştir. Bu oranlardan da anlaşılacağı gibi Denizli şehrinde mala karşı işlenen suçlarda, hırsızlık suçunun %80'e varan oranla en büyük bölümü oluşturduğu anlaşılmaktadır. Mala karşı işlenen suçlar içinde, hırsızlık suçlarının çok büyük bir bölümü oluşturması, Denizli şehrine ait bir özellikten çok, Türkiye şehirlerinin genelinde görülen bir durumdur. Nitekim Sargın ve Temurçin'in, Türkiye genelindeki şehirlerde yaptıkları çalışmada, 2006

yılında bu oranın %82 düzeyinde olduğu ortaya çıkmıştır. Hırsızlık suçunun şehirlerde daha fazla yoğunlaşması nedeniyle bu suç “şehir suçu” (İçli, 2001:159) olarak da kabul edilmektedir.

Denizli şehrinde mala karşı işlenen suçlarda yakalanan toplam şüpheli sayısı ise 1670 kişidir. Yakalanan şüpheli sayısı içinde %19 (318) ile mala zarar verme ilk sırada yer alırken bunu %15,8 (264) ile inşaattan hırsızlık, açıktan hırsızlık, canlı hayvan hırsızlığı vb gibi hırsızlıkları kapsayan diğer hırsızlık ve %14,2 (237) ile dolandırıcılık, %12,9 (215) ile gasp, %10,7 (178) ile işyerinden hırsızlık, %10,0 (167) ile evden hırsızlık takip etmektedir. Geriye kalan diğer suçlar %10'un altındaki paya sahiptir (bkz. Tablo 2).

Tablo 2: Denizli Şehrinde Mala Karşı İşlenmiş Başlıca Suç Grupları

Başlıca suçlar	Olay sayısı	% oranı	Faili çözülen olay sayısı	% oranı	Faili çözümlenemeyen olay sayısı	% oranı	Yakalanan şüpheli sayısı	% oranı
Evden hırsızlık	1 076	23.3	151	10.9	925	28.7	167	10.0
İşyerinden hırsızlık	445	9.7	161	11.6	284	8.8	178	10.7
Oto hırsızlığı	188	4.1	48	3.5	140	4.3	71	4.2
Otodan hırsızlık	860	18.7	88	6.4	772	24.0	165	9.9
Resmi kurumdan hırsızlık	29	0.6	12	0.9	17	0.5	17	1.0
Gasp	140	3.0	95	8.8	45	1.4	215	12.9
Kapkaç	27	0.6	11	0.8	16	0.5	10	0.6
Dolandırıcılık	486	10.6	289	20.9	197	6.1	237	14.2
Yankesicilik	148	3.2	18	1.3	130	4.0	28	1.7
Mala zarar verme	495	10.7	253	18.3	242	7.5	318	19.0
Diğer hırsızlık	715	15.5	257	18.6	458	14.2	264	15.8
Toplam	4 609	100	1 383	100	3 226	100	1670	100

Kaynak: Denizli İl Emniyet Müdürlüğü, 2008.

6. Mekânsal Analiz

6.1. Denizli Şehrinde Mala Karşı İşlenen Suçların Dağılışı

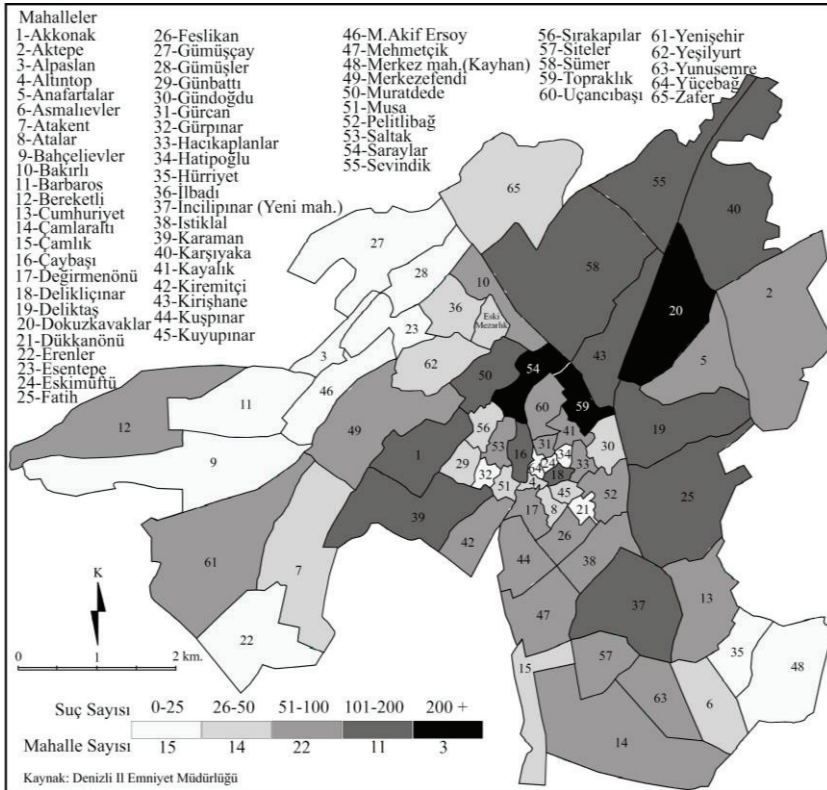
Denizli şehrinde mala karşı işlenen suçların şehir bütününe dağılışı incelendiğinde, suçların tüm mahallelerde görüldüğü ortaya çıkmıştır. Bu dağılışıta düzenli bir yapı görülmemektedir. Nitekim suçlar genel olarak şehrin doğu, özellikle de kuzeydoğu kesimine doğru daha fazla ağırlık kazanmıştır. Suçların yoğunluğu şehrin iç mahallelerinden birbirine komşu olan Saraylar ve Topraklık ile bunların hemen kuzeydoğusunda yer alan Dokuzkavaklar Mahallesi'nde en üst düzeye çıkmıştır. Öyle ki bu üç mahalle, toplam 896 suçla şehirdeki suçların %19,4'ünü barındırmıştır. Bu mahallelerin her birinde işlenen toplam suç sayısı, 200'ü geçmiştir. Bunlar içinde Saraylar Mahallesi ise 429 suç sayısı ile ilk sırada yer almıştır. Bunu 252 suç sayısı ile Topraklık ve 215 suç ile Dokuzkavaklar Mahallesi takip etmiştir (bkz. Şekil 2). Bazı suç çalışmalarında suçların en fazla yoğunlaştığı yerler; kara nokta, sıcak mekân, sıcak nokta (hot spot) ya da bela yerler olarak da ifade edilmektedir (Wikstrom, 1995; Andresen, 2006; Aliğaoğlu, 2007). Bu şekildeki bir yaklaşımla Denizli şehrine bakıldığında, başta Saraylar Mahallesi olmak üzere Topraklık ve Dokuzkavaklar mahallelerinin şehirde birer sıcak mekân olarak ortaya çıktığı anlaşılmaktadır.

Şehirde ikinci derecede en yoğun suç alanları Sümer, Sevindik, Karşıyaka, Kirişhane, Muratdede ve Çaybaşı mahalleleri ile yakın çevresindeki mahallelerde ortaya çıkmıştır. 100 ile 200 arasında suç sayısını barındıran bu mahalleler şehirde suçların en fazla yoğunlaştığı mahallelerin çevresi ile bu alanlardan şehrin farklı yönlerine kollar şeklinde dağılışı göstermişlerdir. Bu kollardan biri Saraylar Mahallesi'nden güneybatıya doğru Akkonak ve Karaman mahallelerini kapsamaktadır. Diğerleri ise Saraylar Mahallesi'nin güneydeki komşusu olan Çaybaşı Mahallesi'ni kapsayacak şekilde uzanmaktadır. Ayrıca Dokuzkavaklar Mahallesi'nden güneye doğru Deliktaş, Fatih, İncilipınar (Yenimahalle) mahallelerini kapsayan alan da, diğer bir hattı oluşturmaktadır (bkz. Şekil 2).

Şehirde suçların yoğunlaştığı alanların yanında suçların en az yaşandığı alanlar da ortaya çıkmıştır. 0-25 arasında suçun işlendiği mahalleleri kapsayan bu alanlar, şehrin farklı yerlerinde ortaya çıkmışlardır. Bu alanlardan ilki, şehrin eski mahallelerinin yoğunlaştığı orta kesimde yer almaktadır. Bu alan, Hatipoğlu, Eskimüftü, Gürpınar, Altıntop, Musa, Sırakapılar, Günbattı, Gündoğdu, Atalar, Kuyupınar, Dükkanönü ve Hacıkapanlar mahallelerini kapsamaktadır. Diğer alan ise

şehrin kuzeybatı kesiminde yer alan Yeşilyurt, Bahçelievler, Barbaros, Alpaslan, Esentepe, Gümüşler ve Gümüşçay mahallelerini içine almaktadır. Ayrıca şehrin güneyinde yer alan Çamlık ve güneybatısındaki Erenler ve Atakent mahalleleri de suçların azalış gösterdiği bir diğer alanı oluşturmaktadır. Şehirde bu belirtilen alanlar dışında kalan yerler, ana hatlarıyla 26 ile 100 arasındaki suç olayıyla orta düzeyde suçların egemen olduğu mahallelerden oluşmaktadır. Bu mahalleler, özellikle şehrin güney bölümünde kısmen de batı bölümünde daha fazla toplanmışlardır (bkz. Şekil 2).

Şekil 2: Denizli Şehrinde Mala Karşı İşlenen Suçların Dağılışı (2008).

Denizli şehrinde mala karşı işlenen suçların mekânsal dağılışındaki farklılıkta, çok sayıda faktör etkili olmuştur. Suçların belli alanlarda yoğunlaşması ya da azalmasında, hangi suç türü ya da türleriyle meydana

geldiği ve hangi faktörlerin bunda etkili olduğunun ortaya çıkarılması, ancak bu alanların ayrı ayrı kendi içerisinde ele alınmasıyla mümkün olacaktır. Şehirde suçların en fazla işlendiği üç merkezden ilk sırayı, tek başına şehirdeki toplam suçların %9,3'ünü (429) kapsayan Saraylar Mahallesi oluşturmaktadır. Saraylar Mahallesi'nde işlenen suçların türlerine bakıldığında; 110 olay ile dolandırıcılık ilk sırada yer alırken bunu 83 olay ile işyerinden hırsızlık, 79 olay ile diğer hırsızlıklar (suç eşyası alıp satmak, açıktan hırsızlık gibi), 60 olay ile yankesicilik ve 51 olay ile otodan hırsızlık takip etmiştir. 46 suç ise mala karşı işlenen suçlarda geriye kalan suçları meydana getirmiştir (bkz. Tablo 3). Saraylar Mahallesi'nde işlenen başlıca suç türlerinin niteliği dikkate alındığında, bu suçların genelde iş ve ticaret alanlarıyla ilgili olduğu ortaya çıkmaktadır. Bunda, Saraylar Mahallesi'nin Denizli şehrinin başlıca merkezi iş alanının (MİA) merkezinde yer alması etkili olmuştur. MİA nedeniyle mahalledeki konutların tamamına yakını, iş ve ticaret amacıyla kullanılmaktadır. Gerçekten de Saraylar Mahallesi, Bayramyeri olarak da ifade edilen ve içinde tarihi çarşuyu da (Kaleiçi) barındıran yoğun, ihtisaslaşmış toptan ve perakende ticaret ile iş merkezi alanını içermektedir. Nitekim bu mahalle 2010 yılı itibarıyla içerdiği 4146 ticari iş yeri sayısı ile şehirdeki toplam ticari işyeri sayısının %30,7'sini barındırmaktadır (Denizli Belediyesi, 2011).

Saraylar Mahallesi, MİA'nın merkezinde yer almasının yanında hemen yakınında Denizli Devlet Hastanesi'nin ve sanayi sitelerinin de bulunması, mahalle üzerinde iş ve ticaret yoğunluğunu daha da arttırarak en üst düzeye çıkarmıştır (bkz. Şekil 3). Mahallede iş ve ticaret alanlarının kümelenmesi, ikametgâh alanları ve dolayısıyla nüfus miktarı yönünden seyrek nüfuslu bir özellik kazanmasını beraberinde getirmiştir. Ancak şehirdeki bu alanın yoğun iş ve ticaret yapısının bir sonucu olarak, kamusal alanının çok fazla olması ve şehir nüfusuyla beraber hinterlandındaki nüfusa da hizmet etmesi, nüfus hareketliliği ve birbirini tanımayan nüfus bakımından en yoğun alanı haline getirmiştir. Bu durum, Fırsat Teorisi'nde belirtildiği gibi suçlular için birçok fırsatın bir arada olduğu bir alan niteliği kazanmıştır. Böylece, Saraylar Mahallesi ve yakın çevresinde suçların türleri de dikkate alındığında, buradaki yapının oluşmasında şehrin sahip olduğu arazi kullanım yani MİA'nın birinci derecede etkili olduğu söylenebilir. Nitekim işyeri sayısı ile işyerindeki hırsızlık arasındaki korelasyon oranına bakıldığında, 0 ile 1 arasında değişen miktara göre bu oranın .90 çıkması, işyeri sayısı ile işyerinden hırsızlık arasındaki korelasyonun, pozitif yönden oldukça yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Benzer şekilde şehirdeki işyeri sayısı ile

dolandırıcılık suçu arasındaki korelasyon ise .83'dir (bkz. Tablo 4). Böylece hipotez 1'de belirtilen "Mala karşı işlenen suçların mahallelere dağılışında, şehrin arazi kullanımı etkilidir" ifadesi ile hipotez 5'de "Bir mahallede işyeri sayısı attıkça o mahallede işyerinde hırsızlık suçunda artış yaşanır" ve hipotez 2'deki "Dolandırıcılık, kapkaç, yankesicilik suçları ticari faaliyetin bir sonucu olarak ortaya çıkmışlardır. Bu nedenle ticaretin yoğunlaştığı mahallelerde bu suçlar da yoğunluk kazanır" ifadelerinin, suçların en yüksek olduğu Saraylar Mahallesi'nde gerçekleştiği görülmektedir (bkz. Şekil 2, 3).

Şekil 3: Denizli Şehri Arazi Kullanım Haritası (2008).

Şehirde suçların en yüksek olduğu ikinci alan, Topraklık Mahallesi'dir. Bu mahallede işlenen toplam 252 suçtan; 58'ini otodan hırsızlık, 52'sini diğer hırsızlık, 35'ini dolandırıcılık, 23'ünü işyerinden hırsızlık, 22'sini mala zarar verme, 20'sini evden hırsızlık, 14'ünü yankesicilik, 12'sini gasp, 11'ini oto hırsızlığı ve 5'ini ise geriye kalan

diğer mala karşı işlenen suçlar oluşturmuştur (bkz. Tablo 3). Saraylar Mahallesi'ne komşu olan Topraklık Mahallesi, Saraylar Mahallesi kadar olmasa da iş ve ticaret alanlarının yoğun olduğu bir diğer mahalledir. Mahallede, Denizli şehirlerarası otobüs ve ilçe ile belde minibüs terminaliyle birlikte kapalı ve açık otoparklar yer almaktadır. Mahallenin bu özelliği, başta otodan hırsızlık olmak üzere dolandırıcılık, yankesicilik, gasp gibi iş ve ticaret alanlarının yoğun olduğu yerlerde ortaya çıkan suçların artmasına neden olmuştur. Yine bu mahallede, iş ve ticaret alanlarına göre ikametgâh alanlarının azlığına rağmen evden hırsızlığın dikkat çekecek şekilde görülmesinde, nüfus hareketliliğinin yoğun olması ve gözetleme olanaklarının çokluğunun önemli bir etkisinin olduğu söylenebilir. Saraylar Mahallesi'nde olduğu gibi bu mahallede de, suçların yoğunlaşmasında arazi kullanım yapısı etkili olmuştur. Böylece mahallenin arazi kullanım yapısı, suçlular için Fırsat Teorisi'nde belirtilen ortamı yarattığı anlaşılmaktadır. Mahallenin özellikleri dikkate alındığında, hipotez 1, 2 ve 5'te belirtilen durumların bu alanda ortaya çıktığı görülmektedir.

Suç yoğunluğunun en fazla olduğu bu iki mahallenin hemen kuzeydoğu kısmında Dokuzkavaklar Mahallesi ise 215 suç ile şehirde suç olayının en fazla işlendiği üçüncü alanı oluşturmaktadır. Dokuzkavaklar Mahallesi'nde işlenen 215 suçun; 89'unu otodan hırsızlık, 40'ını evden hırsızlık, 28'ini mala zarar verme, 23'ünü diğer suçlar, 12'sini işyerinden hırsızlık, 23'ünü ise mala karşı işlenen suçlardan diğerlerini oluşturmaktadır (bkz. Tablo 3). Afyonkarahisar-Ankara şehirlerarası kara yolları boyunca uzanan Dokuzkavaklar Mahallesi, içerisinde barındırdığı şeritsel iş ve ticaret alanlarıyla önemli bir ticari aktiviteye sahiptir. Özellikle şehirde oto galerilerinin önemli bir kısmı, bu mahallede bulunmaktadır. Aynı zamanda kırsal kesimden de yoğun göç alan bu mahalle, 15683 nüfusuyla şehirde en kalabalık üçüncü mahalleyi oluşturmakta ve gelir düzeyi açısından da alt sırada yer almaktadır. (bkz. Şekil 3, 4, 5).

Böylece Dokuzkavaklar Mahallesi kırsal kesimden aldığı yoğun göç ile barındırdığı yoğun ticari aktivitenin etkisiyle yüksek nüfus hareketliliğinin yaşandığı yerlerden biri haline gelmiştir. Mahallenin hem yoğun ve hareketli yüksek hem de taşıt galerileri ile birlikte kalabalık nüfusa sahip olması, oto sayısının fazla olmasında etkili olmuştur. Ayrıca mahalle suçlu sayısı barındırması açısından da ön sıralarda yer almaktadır. Böylece suçluların çevreyi iyi tanıma ve gözetleme olanağı bulması gibi nedenlerden mahalle; otodan hırsızlık olayında şehirde ilk

sırada, evden hırsızlık olayında ise üçüncü sırada yer almıştır (bkz. Şekil 2, 6). Nitekim suçlu sayısıyla otodan hırsızlık arasında .75 korelasyon değeriyle pozitif yönden bir bağlantının olduğunun ortaya çıkması, bu durumu kanıtlar niteliktedir. Mahallenin barındırdığı iş ve ticaret alanları nedeniyle Fırsat Teorisi'nde belirtilen şartların oluşumunu sağlamıştır. Ayrıca mahallenin kırsal kesimden yoğun göç alması ve alt gelir nüfusu barındırması ise Sosyal Çözülme Teorisi'nde yer alan sosyoekonomik yokluk ve nüfus hareketliliği olgusunun da bu alanda ortaya çıkmasına neden olmuştur. Dokuzkavaklar Mahallesi'nin tüm bu özellikler dikkate alındığında, “Oto hırsızlığı ve otodan hırsızlık, konut alanları özellikle de gelir seviyesi yüksek olan konut alanlarında artmaktadır” ve yine aynı şekilde “Mahallelerin gelir seviyeleri ile evden hırsızlık olayı arasında doğrudan bir bağlantı vardır” hipotezlerinin burada gerçekleşmediği anlaşılmaktadır. Ancak “Mahalle bazında nüfus arttıkça o mahallede evden hırsızlık suçunda artış yaşanır” ve “Mala karşı işlenmiş suçların mahallelere dağılışında şehrin arazi kullanımı etkilidir” hipotezlerinin doğrulandığı görülmektedir.

Tablo 3: Denizli Şehrinde Mala Karşı İşlenmiş Başlıca Suç Gruplarının En Fazla Görüldüğü Mahalleler

Mahalleler	Eyden hırsızlık	İşyerinden hırsızlık	Oto hırsızlığı	Otodan hırsızlık	Resmi kurumdan hırsızlık	Gasp	Dolandırıcılık	Yankesicilik	Kapkaç	Mala zarar verme	Diğer hırsızlıklar	Toplam
Saraylar	7	83	2	51	5	4	110	60	3	25	79	429
Topraklık	20	23	11	58	1	12	35	14	4	22	52	252
Dokuzkavaklar	40	12	10	89	-	5	8	-	-	28	23	215
İncilipınar	64	12	32	8	-	4	13	1	-	13	24	171
Sevindik	19	5	9	37	3	1	16	7	1	29	24	156
Karşıyaka	27	1	5	52	1	6	4	2	2	22	21	142
Sümer	6	43	8	17	-	8	21	3	-	14	12	132
Deliktaş	32	10	6	19	1	5	16	3	-	26	14	132
Muratdede	21	12	5	19	-	3	19	12	-	9	23	123
Karaman	48	4	4	18	-	3	5	-	-	13	24	119
Fatih	30	7	4	16	1	1	29	1	-	6	14	109
Kirişhane	14	10	34	4	-	7	7	1	-	15	16	108
Çaybaşı	26	20	-	9	-	6	11	2	1	13	19	107
Akkonak	38	9	4	13	1	3	2	5	-	10	16	101
Uçancıbaşı	16	11	3	17	1	5	13	3	-	6	22	97
Ara toplam	408	262	83	481	14	73	309	114	10	251	388	2393
Diğer mahalleler	668	183	105	379	15	67	177	34	17	244	327	2216
Genel toplam	1076	445	188	860	29	140	486	148	27	495	715	4609

Kaynak: Denizli İl Emniyet Müdürlüğü, 2008.

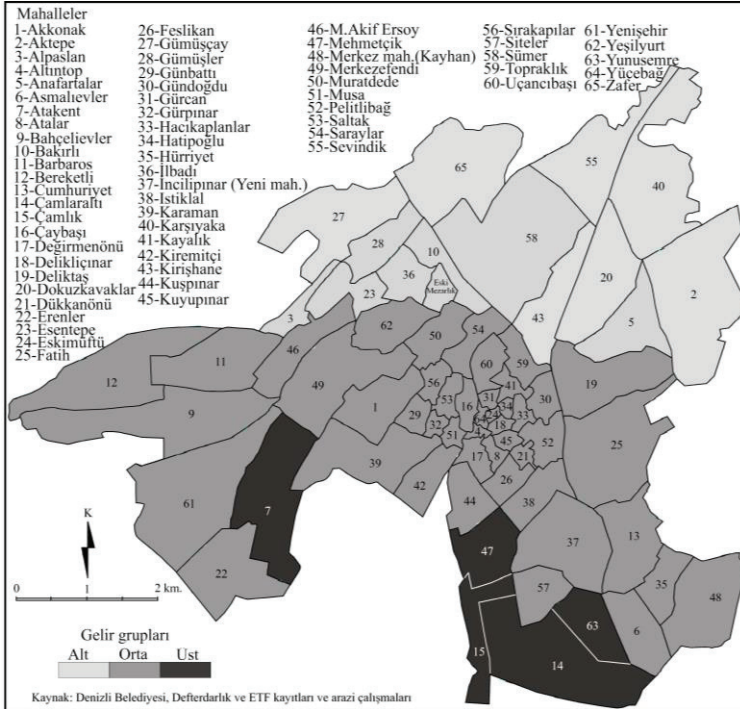
Şehirde mala karşı işlenen suçların en fazla yoğunlaşmasıyla birer sıcak mekân haline gelen bu üç mahallenin yanında 11 mahalle ise mala karşı işlenen suçların ikinci derecede yoğunlaştığı alanlar olarak ortaya çıkmışlardır. Bu mahallelerin 4'ü (Karşıyaka, Sevindik, Kirişhane ve Sümer), şehrin en kuzeydoğu kısmını oluşturmaktadır. Bu alan, şehrin MİA'ya ve dolayısıyla şehrin en çok suç işlenen mahallelerine komşu

konumdadır. Bu mahallelerde yoğunlaşan suç türlerine bakıldığında; 156 suçun işlendiği Sevindik Mahallesi'nde otodan hırsızlık (37), mala zarar verme (29) ve diğer suçlar (24) en fazla işlenen ilk üç suç türünü oluşturmuştur. En fazla işlenen ilk üç suç türü yönüyle Karşıyaka Mahallesi'ne (142) bakıldığında ise bu sıralama otodan hırsızlık (52), evden hırsızlık (27) ve mala zarar verme (22) şeklinde sıralanmıştır. Aynı özellik Kirişhane Mahallesi'nde (108) otodan hırsızlık (34), diğer hırsızlıklar (16), mala zarar verme (15); Sümer Mahallesi'nde (132) ise işyerinde hırsızlık (43), dolandırıcılık (21) ve otodan hırsızlık (17) suçları şeklinde gerçekleşmiştir (bkz. Tablo 3). Şehrin bu kesimi, sosyoekonomik yapı ve MİA'ya yakın olması sanayi sitelerini içermesi, nüfus yoğunluğu ve hareketliliğin yüksek olması, suç yoğunluğunu da beraberinde getirmiştir. Öyle ki yine şehrin bu alanı, gelir düzeyi açısından alt sırada yer almakta ve şehirdeki gecekonduların önemli bir bölümünü barındırmaktadır. Ayrıca bu alan, şehir dışından özellikle de kırsal kesimden yoğun göç almaktadır. Bununla birlikte 16737 nüfusuyla Karşıyaka Mahallesi, 10 792 nüfusuyla Sevindik Mahallesi başta olmak üzere bu alandaki mahallelerin yoğun nüfus yapısına sahip olmaları, suçların da bu kesimde yoğunlaşmasında önemli bir etken olmuştur (bkz. Şekil 5-6).

Dolayısıyla Shaw ve McKay'in Sosyal Çözülme Teorisi'nde ortaya koydukları şartlara benzer bir durumun, bu alanda ortaya çıktığı söylenebilir. Yani sosyoekonomik yokluk, kültürel değer ve normlardaki çeşitlilik ile ikametgâh hareketliliğinin yüksekliği sosyal çözülme kolaylaştırmıştır. Yine bu alanda var olan sosyoekonomik yapı ile inşa edilmiş çevrenin özellikleri de, suç yoğunluğunda artışa neden olmuştur. Öyle ki Kırılmış Pencere Teorisi'nde belirtildiği gibi; bakımsız binalar ve çevresindeki fiziksel bozulma, suçlularda bu alanla ilgili toplumsal birliğin eksik olduğu fikrini uyandırmaktadır. Bununla birlikte bu alanlar, suçlular için barınma sağladığı gibi tıpkı Dokuzkavaklar Mahallesi'nde olduğu gibi suçlulara da çevreyi iyi tanıma ve gözetleme olanağı vermiştir. Ayrıca bu alanda, nüfus hareketliliğinin yüksek ve tanınma riskinin az olması gibi nedenler de, suçluların daha kolay hareket etmelerini sağlamıştır. Tüm bu faktörlerin bir araya gelmesiyle şehrin bu kesimi başta otodan hırsızlık, evden hırsızlık ve mala zarar verme olmak üzere mala karşı işlenen suçların yoğunlaştığı bir alan olarak ortaya çıkmıştır. Sümer Mahallesi'nin ise barındırdığı sanayi siteleri etkisiyle işyerinden hırsızlık en büyük bölümü oluşturmuştur. Böylece şehrin bu kesimi hem suç işleme hem de suçlu yönünden yoğun bir alan olarak ortaya çıkmıştır (bkz. Şekil 2, 6). Şehrin bu kesimi, ileri sürülen

hipotezler açısından bakıldığında, özellikle Sümer Mahallesi başta olmak üzere, hipotez 1 ve hipotez 7'nin doğrulandığı anlaşılmaktadır. Bunun yanında hipotez 4 ve 6'nın ise gerçekleşmediği ortaya çıkmıştır.

Şekil 4: Denizli Şehri Gelir Dağılımı Haritası (2008).

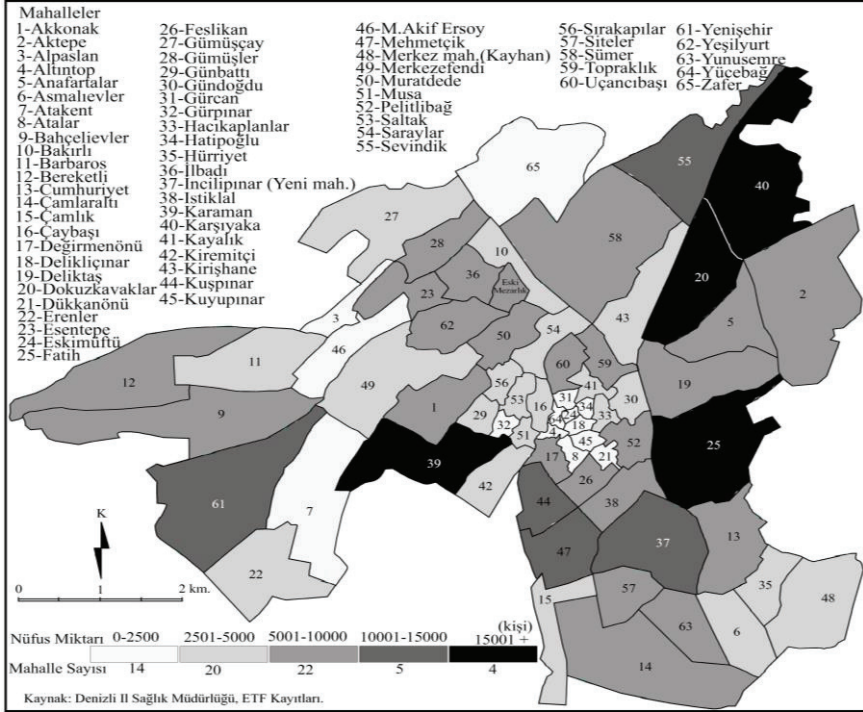

Şehirde suçların ikinci derecede yoğunlaştığı diğer bir alan, suçların en fazla yoğunlaştığı MİA'daki mahallelerden güneye ve güneybatıya doğru birer koridor şeklinde uzanan mahalleleri kapsamaktadır. Bu şeritsel yapının temel nedenini, bu mahallelerde yoğunlaşan iş ve ticaret faaliyetleri oluşturmuştur. Öyle ki bu mahalleler şehirdeki MİA'ya yönelen ana caddeler ve bunlar üzerinde yoğunlaşan şeritsel iş ve ticaret alanlarını barındırması, başta iş ve ticaret alanlarında görülen suçlar olmak üzere mala karşı suçların yoğunlaşmasını da beraberinde getirmiştir. Böylece başta MİA'ya yönelen ana yollar ve bunların etkisiyle yoğunlaşan mala karşı suçların artmasıyla şehirde MİA'dan güney ve güneydoğuya doğru uzanan suç koridorları ortaya çıkmıştır. Güneydeki hatlardan ilki,

Dokuzkavaklar Mahallesi'nden başlayarak kuzeyden güneye doğru Deliktaş, Fatih ve İncilipınar (Yenimahalle) mahallelerini kapsayacak şekilde uzanmaktadır. Denizli-Muğla karayolu boyunca uzanan bu hattın en kuzeyinde yer alan Deliktaş Mahallesi'nde mala karşı toplam 132, Fatih Mahallesi'nde 109 ve İncilipınar Mahallesi'nde 171 suç işlenmiştir. Bu mahallelerde suçların türüne bakıldığında Deliktaş'ta; evden hırsızlık (32), mala zarar verme (26) ve otodan hırsızlık (19) en fazla işlenen suç türlerini oluşturmuştur. Aynı özellik Fatih Mahallesi'nde evden hırsızlık (30), dolandırıcılık (29) ve otodan hırsızlık (16); İncilipınar Mahallesi'nde ise evden hırsızlık (64), otodan hırsızlık (32) ve diğer hırsızlık (24) şeklinde ortaya çıkmıştır (bkz. Tablo 3). Bu alandaki mahallelerde işlenen suçlar içerisinde evden hırsızlık suçunun ön plana çıkmasında, nüfus miktarının önemli etkisi bulunmaktadır. Nitekim 15 851 nüfusuyla Fatih, 14 164 nüfusıyla İncilipınar ve 9 180 nüfusıyla Deliktaş Mahallesi'nin nüfus miktarları, şehirdeki mahalle nüfus miktarı ortalamasının üzerinde yer aldığını göstermektedir.

Ayrıca mahallelerdeki evden hırsızlık ile nüfus miktarı arasındaki korelasyon değerinin pozitif yönden .73 gibi yüksek bir değerde olması, bu durumu yine kanıtlar niteliktedir. Bununla birlikte bu mahallelerin ticari aktivitelerinin yoğun olmasına bağlı olarak kamusal alanın çokluğunun da etkisiyle gözetleme olanaklarının artması, suçlular için önemli fırsatları beraberinde getirmektedir. Özellikle bu mahallelerden İncilipınar'da şehrin en büyük parklarından birinin (Vali Recep Yazıcıoğlu Kültür Parkı) yer alması, bu tarz olanakların daha fazla artmasına neden olmuştur. Nitekim bu mahallede evden hırsızlık ve otodan hırsızlığın daha fazla görülmesi, belirtilen yapının önemli bir etkisinin olduğunu göstermektedir (bkz. Şekil 2, 3, 5). Böylece bu suç koridorunda hipotez 1 ve 2'nin doğrulandığı görülmektedir. Ayrıca bu mahallelerin orta gelir seviyesinde olması, hipotez 4'ün de yani "Mahallelerin gelir seviyeleri ile evden hırsızlık olayı arasında pozitif yönden bir bağlantı vardır" gerçekleştiği anlaşılmaktadır.

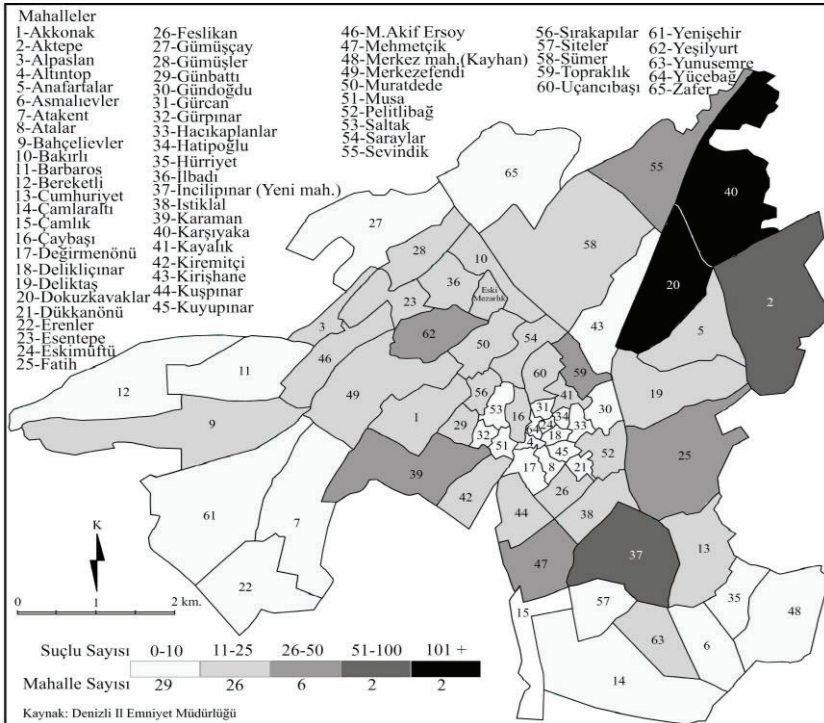
Şekil 5: Denizli Şehrinde Nüfus Dağılışı

Şehirdeki diğer iki suç koridoru, Saraylar Mahallesi'nden güney ve güneybatıya uzanmaktadır. Güneydeki hat, sadece Çaybaşı Mahallesi ile sınırlı iken güneybatıdaki hat Muratdede Mahallesi'nden başlayarak güneybatıya doğru Akkonak ve Karaman mahallelerini kapsamaktadır. Bu hattın uzantısının kısmen de olsa Merkezefendi Mahallesi üzerinden Yenişehir Mahallesi'ne kadar uzandığı görülmektedir (bkz. Şekil 2). Bunlardan Çaybaşı Mahallesi'nde toplam 107 suç meydana gelmiştir. Bu suçlar içerisinde 26 ile evden hırsızlık, 20 ile işyerinden hırsızlık ve 19 ile diğer hırsızlıklar en fazla işlenen suç türleridir. Mahallenin MİA'ya yakınlığı, iş ve ticaret alanların artışı ve dolayısıyla bunlarla ilgili suçların da yoğunlaşmasını beraberinde getirmiştir. Benzer şekilde iş ve ticaret alanlarının çoğu, kamusal alanın ve dolayısıyla gözetleme olanaklarının artışı ile nüfus hareketliliğinin yüksekliği, evden hırsızlık artışı da beraberinde getirmiştir. Suç miktarı ve türleri açısından güneybatıdaki suç koridoruna bakıldığında, Muratdede Mahallesi'nde 123, Akkonak Mahallesi'nde 101, Karaman Mahallesi'nde ise toplam

119 suç işlenmiştir. Bu mahallelerdeki suç türleri incelendiğinde; Muratdede Mahallesi'nde 23 ile diğer hırsızlıklar, 21 ile evden hırsızlık, 19 ile otdan hırsızlık en önemli ilk üç suç türünü oluşturmuştur. Akkonak Mahallesi'nde 38 ile evden hırsızlık, 16 ile diğer hırsızlık, 13 ile otdan hırsızlık en fazla yaşanan suç türleridir. Karaman Mahallesi'nde de benzer şekilde evden hırsızlık (48), diğer hırsızlık (24) ve otdan hırsızlık (18) en önemli suç türlerini meydana getirmektedir. Bu mahallelerde evden hırsızlığın en önemli suç türü oluşturmasında, mahallelerdeki nüfus miktarlarının yüksek olması en önemli nedenlerden biri olduğu söylenebilir. Öyle ki Karaman Mahallesi, 22152 nüfusuyla şehirdeki en yüksek nüfuslu mahalle iken 9313 nüfusuyla Akkonak Mahallesi, şehirdeki mahallelerin nüfus miktarı ortalamasının üzerinde yer almaktadır. Nüfus miktarı yanında bu mahallelerin orta gelirli olması, MİA'ya yakınlığı nedeniyle nüfus hareketliliğinin fazla olması gibi nedenler de evden hırsızlık ve otdan hırsızlık başta olmak üzere mala karşı işlenen suçların artışında önemli faktörler olduğu söylenebilir (bkz. Şekil 3, 4, 5).

Şekil 6: Denizli Şehrinde Mala Karşı Suç İşleyenlerin Dağılışı (2008).

Denizli şehrinde mala karşı işlenen suçların dağılışında dikkat çeken üçüncü önemli nokta, suçların şehrin bazı alanlarında en az seviyeye düşmesi gösterilebilir. Bu alanlardan ilki, şehrin orta kısmında yer alan Hatipoğlu, Gürpınar, Altıntop, Sırapapılar, Günbattı, Musa, Atalar, Kuyupınar, Dükkanönü ve Hacıkapanlar mahallelerinden oluşmuştur. Şehrin en eski kesiminin yoğunlaştığı bu alan, nüfus miktarı açısından oldukça düşük olup şehir ortalamasının altında bulunmaktadır. Nüfusun az olmasının yanında yerli nüfusun yoğunlukta olması ve bu mahallelere dışarıdan göçün sınırlı olması, birbirini tanıyan ve komşuluk bağları güçlü olan bir sosyal yapıyı ortaya çıkarmıştır.

Böyle bir sosyal yapının da, suçlular için bu alanda fırsatların ve dolayısıyla suçların da azalmasını beraberinde getirmiştir. Suçların en az olduğu ikinci alan, şehrin kuzeybatı kesiminde M.Akif Ersoy, Yeşilyurt, Bahçelievler, Barbaros, Alpaslan, Esentepe, Gümüşler ve Gümüşçay mahallelerini kapsamaktadır. Bu mahallelerin nüfus miktarları, şehir ortalaması düzeyinde iken orta gelir grubunda yer alan M.Akif Ersoy, Yeşilyurt ve Barbaros mahalleleri dışındaki diğer mahalleler alt gelir grubunda yer almışlardır. Bu kesimdeki mahallelerin büyük çoğunluğunun alt gelir grubunda yer almasına karşın suç oranının çok az olmasında, tıpkı şehrin orta kısmında yer alan mahallelere benzer şekilde bir sosyal yapının bu kesimde ortaya çıkmasının önemli bir etkisi olmuştur. Öyle ki bu mahalleler daha çok şehir dışından özellikle de kırsal kesimde birbirini tanıyan nüfusun zincirleme göçüne bağlı olarak nüfuslanmaları neticesinde, komşuluk bağları güçlü olan bir sosyal yapının oluşumunu beraberinde getirmiştir. Böyle bir sosyal yapı ise bu alanlarda suç işleme fırsatını ve dolayısıyla da mala karşı suç işleme oranının gittikçe azalmasında etkili olduğu söylenebilir. Yine benzer sosyal yapı, şehrin güneydoğu ucunda Hürriyet, Kayhan ve Asmalıevler mahallelerini kapsayan alanda da ortaya çıkmıştır (bkz. Şekil 2, 3, 4, 5).

Tablo 4: Denizli Şehrinde Mala Karşı İşlenmiş Suçlar İle Nüfus Miktarı, Gelir Düzeyi, İşyeri Sayısı ve Suçlu Sayısı Arasındaki Korelasyonlar

Suç türleri	Nüfus miktarı	Gelir düzeyi	İşyeri sayısı	Suçlu sayısı
Evden hırsızlık	.73**	.33**	-.11	.40**
İşyerinden hırsızlık	-.01	-.05	.90**	.04
Otodan hırsızlık	.47**	-.31*	.32*	.75**
Oto hırsızlığı	.55**	-.16	.20	.54**
Resmi kurumdan hırsızlık	.04	.05	.51**	.10
Gasp	.24	-.14	.38**	.37**
Kapkaç	-.03	.08	.40**	.08
Dolandırcılık	.06	.03	.83**	.10
Yankesicilik	-.04	.05	.81**	.03
Mala zarar verme	.49**	-.22	.39**	.57**
Diğer hırsızlıklar	.27**	.02	.65**	.31*

*.05 **01

Denizli şehrinde suçların en aza indiği diğer bir alan, şehrin güney kısmında Çamlık ile güneybatıdaki Erenler ve Atakent mahallelerini kapsamaktadır. Bu mahalleler ve yakın çevresi, gelir seviyesi açısından yüksek gelirli alanlar olup şehirde birer kapılı toplum (gated communities) alanı olarak ortaya çıkmışlardır (bkz. Şekil 3). Gelir seviyesinin yüksek olduğu alanlar, mala karşı suç işleyenler için başlıca hedef olmasına karşın şehrin bu alanında suçların azalmasında, suç önlemeye yönelik caydırıcı faktörler etkili olmuştur. Öyle ki bu mahallelerdeki çoğu villa ve sitelerin fiziki olarak çevresinin korunaklı olması, özel güvenlik elamanları tarafından korunması ve kameralarla görüntülenmesi gibi nedenlerle mala karşı suç işleyenlerin bu alanlara yönelmesine engel oluşturmuştur. Ayrıca şehrin yine bu alanında askeri tesis ve lojmanların yer alması, güvenlik önlemlerinin daha fazla artmasına ve dolayısıyla suçluların bu alanlara yönelmesinde diğer bir caydırıcı faktör olmuştur. Böylece şehrin arazi kullanımı özellikle de fiziki yapısı (korunaklı mimari yapısı) dikkate alındığında, İnşa Edilmiş Çevre Teorisi'nde belirtilen özelliklerin bu mahallelerde ortaya çıktığı

görülmektedir. Ayrıca “Mahallelerin gelir seviyeleri ile evden hırsızlık olayı arasında pozitif yönden bir bağlantı vardır” ve “Oto hırsızlığı ve otodan hırsızlık, konut alanları özellikle de gelir seviyesi yüksek olan konut alanlarında artmaktadır” hipotezlerinin bu alanda gerçekleşmediği görülmektedir. Nitekim oto ve otodan hırsızlık ile ekonomik düzey arasındaki ilişkinin -0.31 , -0.16 korelasyon değerleriyle negatif düzeyde olması bu durumu kanıtlar niteliktedir (bkz. Tablo. 4).

Şehirde mala karşı işlenen suçların yoğunluğu ve türlerinin şehirdeki dağılışına bir bütün olarak bakıldığında, bu dağılış ve yoğunlukta ana belirleyici faktörün, şehir içi arazi kullanım yapısı olduğu görülür. Çünkü şehrin arazi kullanım yapısı, iş ve ticaret alanlarının yanında konut ve dolayısıyla nüfus miktarı, yoğunluğu ve niteliğinin dağılışında da kendisini göstermiştir. Nitekim evden hırsızlık hariç diğer tüm mala karşı işlenen suç türleri ile işyeri sayısı arasındaki korelasyonlarda pozitif yönde anlamlı bir bağlantı bulunmaktadır. Aynı şekilde nüfus artışına bağlı olarak evden hırsızlık başta olmak üzere otodan hırsızlık, oto hırsızlığı, diğer hırsızlıklar ve mala zarar verme arasındaki korelasyonlarda da pozitif yönde anlamlı düzeyde bağlantı vardır. Benzer korelasyon değerleri, mala karşı işlenen suç türleri ile diğer bir bağımsız değişken olan suçlu sayısı arasında görülmektedir. Şehirdeki gelir düzeyi dağılışı ile mala karşı işlenen suç türlerinin artışı arasındaki pozitif yönde bağlantının ise belli suç türleriyle sınırlı kaldığı anlaşılmaktadır (bkz. Tablo 4).

Sonuç ve Öneriler

Suç, insanın var olmasıyla beraber ortaya çıkan ve varlığını bugün de devam ettiren evrensel bir olgudur. Suçların nerede ve hangi şartlarda işlendiğinin anlaşılması ancak suçun işlendiği mekânın özellikleri ve bu mekânda yaşayan toplumların sosyoekonomik yapısının bilinmesiyle mümkündür. Suçlar bütün yerleşmelerde varlığını hissettirmekle beraber şehirler, sahip oldukları özellikleri nedeniyle suçların yoğunlaştığı alanların başında gelmektedir. Bu yoğunlaşma özellikle mala karşı suçlarda daha da dikkati çekmektedir. Çünkü şehirler ait oldukları yoğun nüfuslarının yanında hinterlandının da başlıca iş ve ticaret merkezleri konumundadırlar. Nitekim Galvin (2002), Birleşmiş Milletleri'nin Bölgelerarası Suç ve Adalet Araştırma Enstitüsü (UNICRI - United Nations Interregional Crime and Justice Research Institute) tarafından yürütülen araştırmaya dayalı olarak yaptığı incelemede gerek gelişmiş gerekse de gelişmekte olan ülkelerin şehirselleşmelerinde işlenen

suçların en büyük bölümünün genelde mala karşı işlenen suçlardan meydana geldiğini ortaya koymuştur. Sargın ve Temurçin de (2009) Türkiye genelinde polis sorumluluk alanı içinde yer alan yerleşmelerde işlenmiş suçlar üzerine yaptıkları araştırmada benzer bir sonuç elde edilmiştir. Geçmişten beri Ege Bölgesi'nin önemli şehirlerinden biri olan Denizli'de de mala karşı işlenen suçlar şehirde en yaygın yaşanan suç türü olmuştur. Öyle ki şehrin sahip olduğu konum ve bu konuma bağlı olarak gelişen sanayi ile ticaret aktiviteleri, artan nüfusunun ve hinterlandının başlıca iş ve ticaret merkezi olma özelliğini arttırmıştır. Bu da daha çok şehirlere özgü olan mala karşı suçların Denizli'de de en büyük bölümü oluşturmasıyla kendisini göstermiştir.

Denizli'de mala karşı işlenen suçların şehir genelindeki dağılışında hem sayısal hem de niteliksel farklılıklar ortaya çıkmıştır. Suçlar şehrin belli alanlarında artmasıyla bölgesel suç alanları, bu alanlar içinde belli noktalarda yoğunlaşmasıyla suç merkezleri (bela yerler, sıcak mekânlar) ve bu merkezlerden şeritler şeklinde (caddeler boyunca) farklı yönlere uzanmasıyla suç koridorları ortaya çıkmıştır.

Denizli'de mala karşı işlenen suçlar, en genel hatlarıyla şehrin doğu, özellikle de kuzeydoğu bölümünde yoğunlaşmıştır. Şehrin bu bölümü; gelir düzeyi düşük, nüfus miktarı ise genellikle şehir ortalamasının üzerinde yer alan mahallelerini barındırmaktadır. Dışarıdan yoğun göç alan bu alanlar iş ve geçim sıkıntısının yarattığı ekonomik sorunlar, sosyal çözülmeye ve dolayısıyla mala karşı suç işlemeye zemin yaratmıştır. Bu alanın sahip olduğu yoğun nüfus ve nüfus hareketliliğinin yanında özellikle güney kısmının şehrin en yoğun iş ve ticaret alanlarını barındırması mala karşı işlenen suçların da bu alanda yoğunlaşmasında belirleyici olmuştur.

Bu yoğunlaşma, başta Saraylar Mahallesi olmak üzere ona komşu olan Topraklık ile bunun hemen kuzeydoğusundaki Dokuzkavaklar Mahallesi'nde en üst düzeye çıkmasıyla merkezi bir nitelik kazanmıştır. Sıcak mekân olarak da ifade edilen bu suç merkezleri bir suçtan çok, aynı yapıdan beslenen ve bu nedenle birbirine benzer birçok suçun yoğunlaşmasıyla oluşmuşlardır. Saraylar Mahallesi'nin sıcak merkezlerden en dikkati çeken merkez olmasında, şehirdeki MİA'nın merkezini oluşturması ve buna bağlı olarak yoğun iş ve ticaret aktivitesini içerisinde barındırması başlıca rol oynamıştır. Benzer durum, içerisinde şehirlerarası otobüs terminali ile kapalı ve açık otoparkları barındıran Topraklık ve büyük nüfus miktarının yanında özellikle araç galerilerinden oluşan yoğun iş ve ticaret alanlarını da barındıran Dokuzkavaklar

Mahallesi'nde ortaya çıkmıştır. İş ve ticaret yoğunluğunun MİA'ya yönelen ana caddeler ve şehirlerarası yollar boyunca artmasıyla bu merkezlerden özellikle de güney ve güneybatı yönlerine uzanan suç koridorları gelişmiştir. Böylece, belirtilen tüm bu alanlarda iş ve ticaret faaliyetlerinin yoğunlaştığı kesimlerde, başta işyerinden hırsızlık olmak üzere dolandırıcılık, kapkaç, yankesicilik, oto ve otodan hırsızlık; ikametgâh alanlarının arttığı alanlarda ise evden hırsızlık, otodan hırsızlık ve oto hırsızlığı ön plana çıkmıştır.

Şehirde suçların en az görüldüğü alanlar eski mahallelerin yoğunlaştığı şehrin orta kısmı ile kuzeybatı kısmında ortaya çıkmıştır. Bu alanlarda suçların giderek azalmasında birincil ilişkilerin egemen olduğu sosyal yapının yanında nüfus miktarlarının düşük olması da etkili olmuştur. Şehirde suçların azaldığı diğer bir alan, şehrin güney ve güneybatı kısmında ortaya çıkmıştır. Yüksek gelir düzeyi ve buna bağlı olarak gerçekleşen sosyal ayrışma ve artan güvenlik önlemleriyle beraber ortaya çıkan fiziki yapı, suçluların bu alanlara yönelmesinde başlıca caydırıcı rol oynamıştır.

Sonuç olarak, Denizli şehrinde mala karşı işlenen suçların ortaya çıkışı ile dağılışı ve yoğunluğunda birden fazla neden etkili olmuştur. Bunlar; başta şehir içi arazi kullanım olmak üzere, nüfus, sosyoekonomik ayrışma ve suçlu sayısı ile bunlara bağlı olarak şekillenmiş, inşa edilmiş şehrsel çevre sayılabilir. Bu durum şehrsel yapıların kendi doğasıyla ilgili olduğu söylenebilir. Nitekim konuyla ilgili araştırmalar incelendiğinde, bu araştırma sonuçlarıyla benzer nitelikte sonuçlar ortaya çıktığı görülmüştür (Herbert, 1976; Brown, 1982; Ratcliffe ve McCullagh, 1999; Göksu, 2003; Andresen, 2006; Aliğaoğlu, 2007; Günal ve Şahinalp, 2009). Şehirlerde mala karşı işlenen suçların ortaya çıkışı ile dağılışı ve yoğunluğunu etkileyen etmenler dikkate alındığında, bu süreçlerde tek bir faktörün etkili olmadığı ve dolayısıyla mala karşı işlenen suçların tek bir teoriyle açıklamanın da oldukça zor olduğu söylenebilir. Bu anlamda şehrsel mekân ve sosyoekonomik yapıyla bağlantılı birçok teorinin bakış açılarının bir arada kullanılmasıyla mala karşı işlenen suçların daha açık bir şekilde anlaşılacağı ortaya çıkmıştır. Schulenberg (2003), Cahill (2005), Aliğaoğlu ve Alaeddinoğlu (2005), Doğan ve Sevinç de (2011) benzer bakış açılarıyla suç konusunu ele almışlardır.

Mala karşı işlenen suçların ortaya çıkışı ile dağılışı ve yoğunluğunu etkileyen tüm bu faktörler dikkate alındığında, şehirde mala karşı işlenen suçları önlemeye yönelik güvenlik planları hazırlanırken, suçları

nedenleriyle birlikte suç türlerini ve yoğunlaştığı alanları da göz önünde bulundurmak gerekir. Suçları önlemede başarıya ancak bu şekilde ulaşılabilecektir. Şehirde güvenlik faktörlerinin artırılmasının yanında geçmişin birincil ilişkilerinin egemen olduğu toplum yapısının canlandırılması da suçların azaltılmasında ayrıca önem taşıyacaktır. Tüm bu ortaya çıkan tespitler ışığında Denizli şehrinde mala karşı işlenen suçların önlenmesine yönelik güvenlik planları hazırlanırken disiplinler arası bir bakış açısıyla suçların türlerini ve yoğunlaştığı alanları ile nedenlerini, kısa ve uzun vadede, şehir içi ve hinterlandı da dikkate alınması halinde daha etkili olacaktır.

Bu amaçlar kapsamında ilk olarak, mala karşı işlenen suçların faillerinin bulunması veya potansiyel suçlular açısından caydırıcılığın artırılması amacıyla güvenlik önlemlerinin alınması gerekmektedir. Bunun için şehirde ortaya çıkan sıcak noktalar (hot spots) ve yakın çevreleri ile suç koridorlarında güvenlik kameralarının (mobeselerin) kurulması ve yine özellikle şehirde suç türlerinin yoğunluğunun dağılımına göre, uzmanlaşmış kolluk kuvvetlerinin hizmet vermesi ilk güvenlik önlemlerinin başında sayılabilir. Bununla birlikte izbe veya bakımsız bina ve çevrelerinin temizlenip düzenlenmesi, cadde ve sokakların aydınlatma sistemlerinin geliştirilmesi, mevcut bina ve sitelerin yeni teknolojiye de yararlanılarak daha korunaklı hale getirilmesi önem taşımaktadır. Yine belediyenin şehir güvenliğini de dikkate alarak (otopark sorunu olmayan ve sosyal donatılara sahip olan vb gibi) imar planları ve fiziki düzenlemeleri yapması diğer önlemler arasında sayılabilir. Ayrıca, başta suçların yoğunlaştığı mahallelerde olmak üzere, şehirde mala karşı işlenen suçların nasıl ortaya çıktığı konusunda, toplumsal bilincin oluşturulması ve caydırıcılığın artırılması anlamında, toplum destekli poliseye çalışmalarının sivil toplum örgütlerinin de destekleriyle yaygınlaştırılması amaçlanmalıdır. Bu anlamda suçun azaltılmasında herkese görev ve sorumluluk düşmektedir.

Şehirde mala karşı işlenen suçların önlenmesinde tüm bu güvenlik tedbirleriyle beraber esas olarak suçların işlenmesine neden olan faktörlere odaklanarak kısa ve uzun vadede popülist kaygılardan uzak şehir içi ve hinterlandına uygun politikaların üretilmesi önem taşımaktadır. Çünkü bugüne kadar dünyanın farklı alanlarında yapılan çalışmalarda salt güvenlik önemlerine odaklanarak ve cezaların artırılmasıyla suçların önlenemeyeceği ortaya çıkmıştır. Bu anlamda mala karşı işlenen suçların nedenlerinin, bu suçların kendi doğası gereği daha çok sosyoekonomik temelli olduğu söylenebilir. Nitekim Denizli

şehrinde de suçluların daha çok, ekonomik düzeyleri düşük ve nüfus hareketliliğinin yüksek olduğu alanlarda yoğunlaştığı dikkate alındığında, şehir içi ve hinterlandı için geliştirilecek sosyal politikalar bu sorunlara cevap niteliğinde olmalıdır. Çünkü işsizlik ve yoksulluk, sosyokültürel hayatı olumsuz etkileyen önemli faktörlerdir. Öyle ki Sosyal Çözülme Teorisi'nde de belirtildiği gibi yüksek yoksulluk oranı, toplumu oluşturan bireyleri kendi toplumlarını organize edecek kaynaklardan yoksun bırakır. Kaynak kıtlığı ise mahalle sakinlerinin toplumsal konulara eğilimini azaltarak sosyal bağların ve informal kontrolün zayıflamasına neden olmaktadır. Bu da bireylerin toplumsal değer ve kurumlarına olan bağlılığını azaltmakta, bireylerde değersizlik duygusunun oluşmasında ve dolayısıyla sapmış davranışların gelişmesinde etkili olabilmektedir.

Denizli'nin kendi bölgesinde, özellikle de 1970'lerden başlayarak gittikçe gelişen sanayi odaklı bir merkez haline gelmesi, başta kırsal kesimlerden olmak üzere hinterlandından iş bulma umuduyla yoğun göçe maruz kalmasını beraberinde getirmiştir. Göçle gelenler ise istihdam sorunlarını bütünüyle çözemedikleri gibi şehirselleşme süreci de buna eklenmiştir. Bu anlamda şehirde gelir düzeyi düşük ve istihdam sorunu yaşanan alanlarda istihdam tabanlı sosyal politikaların geliştirilmesi önem taşımaktadır. Yine bu sosyal politikalar kapsamında düşük gelirli konut edindirme projelerinin geliştirilmesi, bu alanlarda çocuk ve gençlerin zamanlarını değerlendirebilecekleri, potansiyel yeteneklerini geliştirebilecekleri, çeşitli spor ve kültürel merkezlerin açılması ayrıca önem taşımaktadır. Çünkü gerek konut edindirme gerekse de sosyal donatıların açılması bu alanlarda mahalle bilincinin gelişmesine, komşuluk gibi birincil ilişkilerin artmasına ve nüfusun daha stabil olmasına katkı sağlayacaktır. Bununla birlikte, şehre göçün kaynağını oluşturan kırsal kesimlerde ise kırsal kalkınma programlarının teşvik edilmesi ayrıca önem taşımaktadır. Bu anlamda kırsal kesimlerin başlıca istihdam sektörünü oluşturan tarım ve hayvancılığın yeniden sürdürülebilir bir bakış açısıyla ele alınıp desteklenmesinde yarar bulunmaktadır. Ayrıca Denizli'de geçmişi oldukça köklü ve çeşitli olan geleneksel el sanatlarının canlandırılması, bunların kültürel turizm kapsamında yeniden değerlendirilmesi, şehirselleşme ve kırsal alanlarda istihdamı geliştirebileceği gibi sosyokültürel değerlerin bu yollarla korunup gelişmesine de yardımcı olacaktır.

Bu çalışmada, sadece mala karşı işlenen suçların mekânsal analizi yapılmıştır. Şehirde mala karşı işlenen suçlarla daha etkin bir şekilde mücadele için şüphesiz daha fazla araştırmaya ihtiyaç bulunmaktadır. Bu

anlamda mala karşı işlenen suçların mekânsal dağılışında eğitim düzeyinin, yaş ve cinsiyet yapısının nasıl etkili olduğu yeni araştırma konuları arasında sayılabilir. Yine aynı suçların yıl içerisinde ve gün içerisindeki zamansal dağılış boyutu açısından nasıl bir yapı gösterdiği ve şâhisa karşı işlenen suçların mekânsal dağılışları arasında korelasyonun ne düzeyde olduğunun ortaya konulması, araştırılması gereken diğer konuları oluşturmaktadır.

Kaynakça

- Aksak, Pervin ve Çalışkan, Vedat, (2010), “Çanakkale Kentinde Mala Karşı İşlenen Suçların Coğrafi Dağılış Özelliklerinin İncelenmesi (2007)”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, S. 22, ss.245-275.
- Aliağaoğlu, Alpaslan ve Alaeddinoğlu, Faruk, (2005), “Erzurum Şehrinde Mala Karşı İşlenen Suçlar: Coğrafi Bir Yaklaşım”, *Polis Bilimleri Dergisi*, C. 7, S. 1, ss.17-41.
- Aliağaoğlu, Alpaslan, (2007), *Balıkesir Şehrinde Suçlar: Coğrafi Bir Yaklaşım (2005)*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Andresen, Martin A., (2006), “Crime Measures and The Spatial Analysis of Criminal Activity”, *British Journal of Criminology*, V. 46, N. 2, ss.258-285.
- Balcıoğlu, İbrahim, (2001), *Şiddet ve Toplum*, İstanbul: Bilgi Yayıncılık.
- Brennan-Galvin, Ellen, (2002), “Crime and Violence in an Urbanizing World”, *Journal of International Affairs*, V. 56, N. 1, ss.127-145.
- Brown, Marilyn A., (1982), “Modelling the Spatial Distribution of Suburban Crime”, *Economic Geography*, V. 58, N. 3, ss.247-261.
- Cahill, Meagan Elizabeth, (2004), *Geographies of Urban Crime: An Intraurban Study of Crime in Nashville, TN; Portland, Or Tuscan*, Doctoral Dissertation, The University of Arizona.
- Cohen, Lawrence E. ve Felson, Marcus, (1979), “Social Change and Crime Rate Trends: A Routin Activity Approach”, *American Sociological Review*, V. 44, (August) ss.588-608.
- Davidson, Norman, (1999), “Crime and Fear of Crime”, *Applied geography: principles and practice, An introduction to useful research in physical, environmental and human geography*, in M. Pacione, ss.438-449.

- Doğan, Halil İbrahim ve Sevinç, Bilal, (2011), “Suç Teorileri ve Şehir Güvenliği: Bitlis İliyle İlgili Genel Bir Değerlendirme”, *Polis Bilimleri Dergisi*, C.13, S.3, ss.27-53.
- Glaeser, Edward L. ve Sacerdote, Bruce, (1999), “Why is More Crime in Cities”, *Journal of Political Economy*, V. 107, N. 6, ss.225-258.
- Gökçe, Turan, (2000), *XVI ve XVII. Yüzyıllarda Lazıkıyye (Denizli) Kazası*, Ankara: Türk Tarih Kurumu yayınları.
- Göksu, Emel, (2003), *1929 Dünya Ekonomik Buhran Yıllarında İzmir ve Suç Coğrafyası*, İzmir: İzmir Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayını.
- Gül, Serdar Kenan, (2010), “Toplum Destekli Polislikte Polis Yöneticilerinin Rolü”, (Ed. Alper Sözer), *Toplum Destekli Polislik: Toplum, Suç ve Güvenlik*, ss.137-155, Adalet Yayınevi, Ankara.
- Günel, Veysi ve Şahinalp, Mehmet Sait, (2009), “Şanlıurfa Şehrinde Hırsızlık Suçlarının Mekânsal Analizi”, *Polis Bilimleri Dergisi*, C. 11, S. 1, ss.99-147.
- Herbert, David T., (1976), “The Study of Delinquency Areas: A Social Geographical Approach”, *Transactions of the institute of British Geographers*, New Series, V. 1, N. 4, ss.472-492.
- İçli, Tülin Günşen, (2001), *Kriminoloji*, Ankara: Bizim Büro Basımevi.
- İçli, Tülin Günşen, (1993), *Türkiye’de Suçlar, Sosyal Kültürel ve Ekonomik Özellikleri*, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Kültür Merkezi Yayını.
- Karakaş, Erdal, Arslan, Handan ve Karadoğan, Sabri, (2003), “Suç Araştırmalarında CBS Sistemiyle Oluşturulan Haritaların Önemi”, *I. Polis Bilişim Sempozyumu*, ss.358-362, Ankara: İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı.
- Karakaş, Erdal, (2004), “Elazığ Şehrinde Hırsızlık Suç Dağılışı ve Özellikleri”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 14, S. 1, ss.19-37.
- Karakaş, Erdal, (2005a), “Uygulamalı Coğrafyada Suç Haritaları I: Veri Kaynakları”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 15, S. 1, ss.57-69.
- Karakaş, Erdal, (2005b), “Uygulamalı Coğrafyada Suç Haritaları II: Suç Harita Tipleri”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 15, S. 2, ss.31-50.

- Karakaş, Erdal, (2006), “Elazığ Şehrinde Suçların Dağılışı ve Özellikleri”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, C. 11, S. 15, ss.83-112.
- Kızmaz, Zahir, (2004), “Öğrenim Düzeyi ve Suçluluk İlişkisi Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 14, S. 2, ss.291-321.
- Korkmaz, Abdullah, (1988), *Şehirleşme ve Suç: Malatya Araştırması (1981-1985)*, İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Trabzon: Sosyal Yapı-Sosyal Değişme Anabilim Dalı.
- Öztürk, Ali Osman, (2005), *Trabzon Suç Analizi*, Trabzon: İber Matbaacılık.
- Polat, Ahmet ve Gül, Serdar Kenan, (2010), *Suçun Ölçümü*, Adalet Yayınevi, Ankara.
- Ratcliffe, Jerry H. ve McCullagh, Michael J., (1999), “Hotbeds of Crime and The Search For Spatial Accuracy”, *Journal of Geographical Systems*, N. 1, ss.385-398.
- Sanlı, S. Fatoş, (1998), *Türkiye’de Suçluluk Yapısını Etkileyen Sosyo-Ekonomik Etmenler*, Basılmamış Uzmanlık Tezi, Ankara: Devlet İstatistik Enstitüsü.
- Sargın, Sevil ve Temurçin, Kadir, (2009), *Türkiye’nin Suç Coğrafyası Şehir Asayiş Suçları*, Ankara: Beyaz Kalem Yayıncılık.
- Shaw, C. R. ve McKay, H. D., (1942), *Juvenile Delinquency and Urban Areas: A Study of Rates of Delinquency in Relation to Differential Characteristics of Local Communities in American Cities*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Shaw, C. R. ve McKay, H. D. (1969). *Juvenile Delinquency and Urban Areas*, Chicago: The University of Chicago Press, revised edition.
- Schulenberg, Jenifer L., (2003), “The Social Context of Police Discretion with Young Offenders: An Ecological Analysis”, *Canadian Journal of Criminology and Justice*, V. 45, N. 2, ss.127-157.
- Shoham, S. Giora ve Hoffmann, John P, (1991), *A Primer in The Sociology of Crime*, New York: Harrow and Heston publishers.
- Smith, Susan J., (2003), “Clasics in Human Geography Revisited”, *Progress in Human Geography*, V. 27, N. 3, ss.333-339.

- Tabrizi, Lamy Rostami ve Madanipour, Ali, (2005), "Crime and the city: Domestic burglary and built environment in Tehran", *Habitat International*, Elsevier.
- Uzun, Alper ve Aliagaoglu, Alpaslan, (2009), Tokat Şehrinde Mala Karşı Suçlar, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. 2, S. 8, ss.430-444.
- Üresinler, Ratıp, (2005), *Sosyo-Kültürel Yapı ve Suç (Kırıkkale Örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enst.
- Wikstrom, Per-Oluf. H., (1995), "Preventing City Center Street Crime", *Crime and Justice*, V. 19, ss.429-468.
- Wirth, Louis, (2002), "Bir Yaşam Biçimi Olarak Kentleşme" İçinde Bülent Duru, Ayten Alkan (Derleme ve Çeviri), *20. Yüzyıl Kenti*, Ankara: İmge Yayınevi.
- Yılmaz, Ali ve Günay Ergün, Semra, (2005), "Şehir Güvenliği, Coğrafya ve CBS (Samsun örneği)", *Ege Üniversitesi Coğrafya Bölümü Sempozyumları III* (Editör: M. Kirami ÖLGEN), ss.323-327.
- Yılmaz, Ali ve Günay Ergün, Semra, (2006), "Türkiye'de Şehir Asayiş Suçları", *Milli Eğitim Üç Aylık Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 35, S. 170, ss.230-249.

